Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 164 (14184) | 1973 оной июлиин 14, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГАДА — ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

Хони малаар олон манай республикын колхоз, совхозуудта үбhэ хуряалгын халуун хаhа захалба. Энэ жэлдэ хура бороо элбэгээр орожо, сабшалан уhалhанай, үтэгжүүлгын хүдэлмэриин ашаар ногоон hайнаар ургажа байна.

Үбhэ тэжээл элбэг хүрэхөөр бэлэдхэжэ, малай үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлдэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тээсгэн абаhан тогтоолые бэелүүлэн, республикымнай олохон түрүү ажахынууд энэ хүдэлмэриие яhала hайн бэлэдхэлтэйгээр захалаа. Нинтын адууhа малаа элдэб зүйлэй тэжээлээр гүйсэд хангаха талаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалжа, республика доторoo социалис мүрысөө үүсхэhэн Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозууд ехэ хүдэлмэри хэжэ байна. Аймагай ажахынууд, илангаяа Охин-Булагай, Хёлгын совхозууд, «Победа» колхоз набшаhата тэжээл ехээр суглуулна. Эдэнэр үбhэ хуряалгын эхилтэр эхэ хонин бүридэ нэгэ центнер хүртэхөөр набша намаа бэлэдхэжэ абаха хүсэлтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ «Победа», XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд харгын, таряалангай захаархи, шугы бургааhан соохи ногоо гар хажуураар сабшажа, ногооной гурил гаргажа эхилбэ. Байгша ондо арьбан hайн үбhэ абаха зорилгоор ехэнхи ногоогоо гар хажуураар сабшажа абахаар хараална. Энэ талаар «Рассвет», «Победа», XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд горитой бэлэдхэлтэй, энэ хүдэлмэридэ ябаhан хүнүүдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, ажалай түрүүшүүл hайнаар урмашуулагдаха юм.

Уhанда абтамаар доро газарай, ой модоной захаархи ногоос гар хажуураар сабшажа абаха хүдэлмэри Прибайкалиин аймагта үргэнөөр ябуулагдана. Эндэхи «Прибайкалец» колхоздо түрүүшын hүринүүд бодхоогдобо. Тэрэшэлэн Хориин, Баргажанай бөлон бусад аймагуудай ажахынууд ногоогоо түүбэрилэн сабшажа эхилэнхэй.

Тиигэбэшье тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри хаа хаанагүй амжалтатай hайнаар захалаа гэхын аргагүй, энэ талаар дутагдалнууд яhала ушарна. Республикын олонхи ажахынуудта набшаhата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри аали hобшоор ябуулагдана. Энэ жэлдэ ногоон hайнаар ургаа, набша намаа суглуулжа зобоhоной хэрэггүй гэhэн буруу hанал бодолдо абтажа, олохон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие гэдэргэ татана. Мүн сабшалангай, хээрын ногооной хуряагдахаар болоод байбашье, хэдэ хэдэн аймагуудта, ажахынуудта үбhэ хуряалгын техникэ, зэр зэбсэг хүсэд бэлэн болгогдоогүй, үбhэшэдэй звенонууд эмхидхэгдэжэ дүүрээдүй байhаар. Иимэ баримтанууд Хориин, Яруунын, Зэдын, Хяагтын аймагуудай ажахынуудаар үзэгдэнэ. Хориин аймагай Үдын совхоздо үбhэ хуряаха машинануудынь мүнөө хүрэтэр хүсэд бэлэн бэшэ.

Хээрын ногоо сабшажа, набша намаа суглуулжа, ногооной гурил хаа хаанагүй гаргаха арга бии байбашье, тэрэ хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Ногооной гурил гаргаха «АВМ.0,4» түхэлэй олонхи түхеэрэлгэнүүд миин байна.

Малай тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ тушаа парти, правительствын абаhан шиидхэбэриие, тэндэ хараалагдаhан хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ иимэ hанаа амараар, hайша хэрэгээр хандажа болохогүй. Һаяхан энэ асуудал партиин областной комитедтэ, республикын Министрнүүдэй Соведтэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, тусхай тогтоол абтаhан байна. Тэрэнэй ёhоор, байгша ондо хэзээ хэзээнэйхиhээ ехэ үбhэ, ногооной гурил, сенаж бэлэдхэгдэжэ абтахаар хараалагданхай. Мүнөө жэлдэ 12.700 тонно ногооной гурил, 50,5 мянган тонно сенаж, 10 мянга гаран тонно витамин элбэгтэй үбhэ бэлэдхэжэ абаха, 133 мянган тонно үбhэ тюк болгохо гээшэ республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дайшалхы зорилго мүн. Энэ ехэ хүдэлмэридэнь республикын промышленна предприятинууд, эмхи зургаанууд ехэ туhаламжа хүргэхэ байна. Мүнөө үедэ Улаан-Үдэ хотын, аймагуудай предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшад колхоз, совхозуудта ошожо, гараар ногоо сабшажа, тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха юм.

Үбhые ногоон зандань хатаажа абаха түхеэрэлгэнүүд урда жэлнүүдтэ балай тоогдодоггүй байгаа. Энэ дутагдалые мүнөө жэл дабтажа болохогүй. Иимэ витамин элбэгтэй үбhэ бэлэдхэхэ тусхай звенонууд байгуулагдаха зэргэтэй. Нойтоншогоор hүрилэгдэhэн үбhые агаараар үлеэлгэжэ хатааха түхеэрэлгээр тэдэниие хангажа, тиимэ үбhэ бэлэдхэхэ технологитой hайнаар танилсуулха хэрэгтэй.

Олохон ажахынуудта ногооной гурил гаргаха, сенаж дараха технологи наринаар баримталагдаагүй дээрэhээ ниилэд ехэ тэжээл гутаагдадаг байха юм. Нёдондо зарим ажахынуудай ногоогоо хэршэнгүйгөөр, hайса бэлдэгдээгүй нүхэн соо сенаж болгон даражархиhаниинь гутаhан байгаа. Иимэ ушар Загарайн аймагай «Гигант» колхоздо, бусад зарим ажахыда үзэгдөө hэн. Тинмэhээ энэ жэлдэ сенаж дараха, ногооной гурил гаргаха технологи наринаар баримталагдаха, энэ талаар колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд сэхэ харюусалгатай.

Тэжээл бэлэдхэхэ тушаа парти, правительствын абаhан шиидхэбэриин ёhоор, энэ жэлдэ үбhэ хуряалгын үедэ ехэнхи хубииень малай үбэлжөөндэ зөөжэ абаха зорилго табигдана. Тиимэhээ колхоз, совхозууд үбhөө тюк болгон абталжа, томо тэргэнүүдтэ тээжэ, фермэдэ зөөхэ ушар. Энэ жэлдэ нёдондоиойхиhоо хоёр дахин ехэ үбhэ тюк болгохоор хараалагданхай. Бэшэ үбhөө урда жэлнүүдэйхидэл адли трактораи шарга дээрэ hүрилхэ юм.

Үбhэшэдэй ажал зүбөөр эмхидхэхэ, тэдэнэрэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, сэлмэг үдэр бүхэниие хүсэдөөр хэрэглэжэ, үбhөө hайн шанартайгаар хуряажа абаха тушаа колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи партийна, профсоюзай организацинууд хэрэгтэй бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Нэн түрүүн үбhэшэдэй отогуудые түхеэрхэ зорилго табигдана. Юуб гэхэдэ, үбhэшэд гэрhээ ябажа сабшалахадаа, үглөөгүүр эртэ, үдэшэ орой хүдэлхэ аргагүй байдаг. Тиин үбhэ ногоос үглөөнэй шүүдэрээр сабшахада бэлэн байдаг, тэрэниие тэрэ үдэртэнь hүрилжэ абаха аргатай байдаг хэ юм. Тиимэhээ үбhэшэдэй звено бүхэниие саг зуура хээрэ байха байраар хангаха, тэдэнэрэй хүдэлмэриие хүнгэлхэ, элдэб оньhон түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ болоно. Байгша ондо гар хажуурщадай, сенокосилкын машинистнүүдэй дунда мүрысөө үүсхэжэ, дүнгүүдыень үдэр бүри гаргажа байха.

Колхоз, совхозуудта үбhэ хуряалсахаяа ерэгшэдэй, субботнигууд болон воскреснигүүдтэ хабаадагшадай ажал hайнаар эмхидхэхэ, тэдэнэрые хэрэгтэй зэр зэбсэгээр хангаха талаар аймагуудай партийна, совет, хүдөө ажахын органууд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, СОВХОЗУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД! Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ ниитынгээ адууhа малда хүсэд хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэе!

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр С. В. Ангаповта Буряадай АССР-эй культурын габьяата ажал ябуулагша гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Республикада соёл культура хүгжэхэ хэрэгтэ габьяатай байhанайнь түлөө КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь нүхэр Ангапов Семен Васильевичта Буряадай АССР-эй культурын габьяата ажал ябуулагша гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ,
Соведүүдэй байшан.
1973 оной июлиин 12.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр Г. М. Сергеевтэ Буряадай АССР-эй культурын габьяата ажал ябуулагша гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай

Республикада физкультура ба спорт хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байhанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын талаар Комитедэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Сергеев** Георгий Михайловичта **Буряадай АССР-эй культурын габьяата ажал ябуулагша** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ,
Соведүүдэй байшан.
1973 оной июлиин 12.

Украинын таряашадай үүсхэл дэмжэнэбди

ТҮРҮҮ АРГАНУУДЫЕ ХЭРЭГЛЭХЭБДИ

Хориин аймагай Үдын совхозой комбайнер С. И. МИШЕНИН хөөрэнэ

Табан жэлэйнгээ шиидхэхы энэ жэлдэ манай совхозой механизаторнууд, таряашад баян ургаса абахын түлөө оролдожо байна. Хабарай тарилга эгээн зохид болзорто, hайн шанартайгаар хэгдээ. Ургасын хойноhоо харууhалха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Хура бороошье саг соогоо орожо, ороohо таряан, бусад ургамалнууд hайнаар гаража, хүн зон баяртай.

Олон зоной хүсөөр ургуулагдаhан ороohо тарягаа заахашье гээнгүйгөөр, hайнаар хуряажа абаха тухай Украинын механизаторнууд, таряашад Орон дотороо үүсхэл гаргаhан, ямар түрүү арга, дүршэл хэрэглэхэ байhан тухайгаа тодорхойгоор бэшэhэн байна. Энэ бэшэгтэй манайшье совхозой комбайнернууд, бүхы механизаторнууд танилсаад, өөhэдынгөө урдахи хүдэлмэриие урагшатай hайнаар ябуулха, ургаса хуряалгадаа эрхимээр бэлдэжэ, тэрэнээ хэзээ хэзээнэйхиhээ эмхитэйгээр үнгэргэхэ гэжэ оролдоно.

Минии ажалладаг 1-дэхи отделенидэ 10 комбайн бии. Тэдэнээ заhабарилжа, бултыень бэлэн болгоо тоонойбди. Комбайнууд бүхыдөө ороohо гоожохогүйгөөр hайса бүтүүлэгдээ. Комбайнернуудшье бэеэ зэhэнхэй.

Би комбайнераар гушаад жэлдэ ажаллажа ябанаб. Энэ үедөө элдэб түхэлэй комбайнда ажаллагдаа. Һүүлэй 9 жэлэй туршада «СК-4» комбайнда хүдэлөөб. Нёдондо энэ комбайнаараа 280 гектар таряа амяарлан хадажа, 150 гектарай баал суглуулhан, 200 гектарай таряа сэхэ хуряажа абаhан байнаб. Урда жэлдэнь 900 гектарай таряа хуряажа, 5500 центнер ороohо суглуулжа, аймагай чемпионой солодо хүртөө hэм. Мүнөө жэлдэ «Сибиряк» түхэлэй шэнэ комбайн намда даалгагдаа. Энэ комбайнаа холбожо, тоhоджо, бүрин бэлэн болгоод байнаб.

Манай совхоздо таряа хуряаха түрүү арганууд үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Ороohо таряан гол түлэб амяарлан хуряагдана. Таряан уридшалан «ЖВН—6» жаткаар хадагдаад, баал болгогдоно. Хэдэн үдэр үнгэрhэн хойно тэрэнээ суглуулан сохидог гээшэбди. Энэ ушарта хуурай, hайн шанартай ороohон абтадаг байна бшуу.

Һүүлэй үедэ 4—5 комбайнаа нэгэ полидо табижа, бүлэг бүлэгөөр хүдэлгэнэбди. Тиихэдэ ажалай бүтээсэ эрид дээшэлнэ. Дүршэл ехэтэй комбайнернууд хажуудаа ажаллажа байhан залуушуулда туhалха аргатай болоно. Хоёрдохёор, комбайнуудhаа таряа зөөдэг автомашинанууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэ. Мүн комбайнуудта техническэ туhаламжа хүргэхэдэ, зохид боложо үгэнэ.

Ургаса хуряалгын үедэ техническэ туhаламжа хүргэхэ уялгатай слесарьнууд ябажа, комбайнернуудта ажалладаг газартань туhалдаг юм. Тэрэшэлэн халуун эдеэн поли дээрэ асарагдана.

Комбайнуудаа hаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула үглөөгүүр эртэ, шүүдэрэй хатаадүй байхада, машинала hайса шалгадаг, тоhододог, hуларhан шүрэб юумыень шангадхаадаг байнабди.

Таряа хуряажа ябахадаа, hолоомон бухалнуудаа зурылган хаяха гэжэ оролдонобди. Юуб гэхэдэ, тэрэниие хожомынь суглуулжа абахада, бэлэн байдаг ха юм.

Ургаса хуряалгын үедэ намда Сергей хүбүүмни ехэ туhа хүргэдэг. Мүнөө 10-дахи класста орохой, комбайн жолоодожо, тааруулжа яhала hуранхай. Энэ жэлдэшье туhалха. Юуб гэхэдэ, үглөө эртэhээ үдэшэ орой болотор гэхэ гү, али hүниин хахад болотор ажаллаха ушар гарадаг гээшэ.

Урдахи ажалаа хэжэ байхынгаа хажуугаар олоной хэрэгтэ хабаадалсанаб. Хоёрдохёо сомоной Соведэй депутадаар hаяхан hунгагдааб. Тиимэhээ элдэб олон асуудалаар hонирхохо, гараа хүргэлсэхэ хэрэг гарадаг.

Мүнөө түрэл республикынгаа 50 жэлэй ойе тэмдэглээд байхадаа, омогорхохо, баярлаха юумэн ехэ. Манай Удинск тосхон жэл бүри ургэдэжэ, гоё боложо байна. Энэ жэлдэ шэнэ машинно-тракторна мастерской, гараж баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Тиигэжэ бии байгаа ехэ техникээ түргэнөөр, hайн шанартайгаар заhабарилха аргатай болоhон байнабди.

Украинын механизаторнуудай нээмэл бэшэгтэй танилсаад байхадаа, бүри hайнаар ажаллаха, энэ жэлэйнгээ ургасые заахашье гээлтэдэ оруулангүй түргэнөөр хуряажа абаха байhандаа бидэнэр этигэнэбди. Ажалдаа түрүү аргануудые бүри үргэнөөр хэрэглэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха талаар тодорхой уялганyудые хүн бүхэн абажа байна.

ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭДЭГ, ҺАНАҺАНАА БҮТЭЭДЭГ,

Кабинынгаа үүдэндэ гурбан улаан одон тэмдэгтэй, шэрэ үнгэсэ заахашье хубилгаагүй горючи зөөдэг «ГАЗ-51» автомашина жэлэй дүрбэн сагта илгадгүй үглөө эртүүр гүйжэ, нютагайнгаа зониие hэреэжэрхидэг. Нэгэ харахадаш, 200 километр болохо Зэдэ станци ошожо, бензин гү, али ондоошье түлишэ ашаад, үдэ багта бусажа ерээд, таряалан дээгүүр ябажа байhан трактор, комбайнуудые, бусадшье техникэ «ундалуулжа» байха. Энэ автомашинын жолоошон дүшөөд дабажа ябаhан, шүрбэhэлиг шамбай бэетэй Доржо Цыбендоржиевич Дамдинов.

— Анха түрүүн автомашина жолоодохо эрхэ 1950 ондо абахадаа, тэрэл сагайнгаа байдалаар, мүнөө оройдоошье харагдахаяа болиhон «ГАЗ-ММ», «ЗИС-355» гэхэ мэтэ автомашинануудта ябажа, наhаяа барахаб гэжэ бододог байгаа hэм, — гэжэ Доржо Цыбендоржиевич мүнөө хөөрэдэг. — Харин мүнөө ямар гэгшын машинанууд бии болоо гээшэб! Түргэн ябадалтай, ашаа ехые абаха, жолоошын кабина соо дулаан, сэбэр, хэдэн зуун километр ябахадаа, зогсоhонойшье хэрэггүй...

Үнэндөө Доржо Дамдинов хуушан түхэлэй автомашинануудые бултыень жолоодожо үзөө юм. Сэрэгэй албанhаа ерээд, кинофикациин автомашинада ябажа байтараа, 1958 ондо колхозой жолоошон болоо hэн. Тэрэ сагhаа хойшо оройдоол хоёрхон автомашинада ябана. Хуушан түхэлэй «ЗИС-355» автомашинаяа 1966 ондо тушаажа, «ГАЗ-51» машинада hууhан бэлэй. Колхозой правлени Доржо жолоошониие эгээл холын, харюусалгатай замда гаргадаг, найдамтайшье, бэрхэшье жолоошомнай гэжэ нэрлэдэг. Бодото дээрээ Доржо Дамдинов автомашинаяа «долёохын наагуур», нарин гамтайгаар абажа ябадаг. Мүнөө ябажа байгаа автомашинань капитальна заhабаригүйгөөр 300 мянган километр ябаад. Үшөөшье хэдые ябаха юм, Доржо өөрөө мэдэхэ. «Табан зуу мянгые hулэ ябахаб, саашадаа юу болюно даа» гэжэ олоп үгэгүй жолоошон хэлэнэ.

Колхозойнгоо бүхы техникые хооллуулдаг энэ жолоошон хабарай тарилга, таряа хуряалгын урда тээ халуун хаhада хэрэгтэй болохо түлишэ, түрхихэ зүйлнүүдые эртээнhээ асараад, ажалай үедэ ямаршье hаад болгодоггүй.

Мүнөө жэлэй ургаса хуряалгые hайн шанартайгаар, богони болзорто үнгэргэхэ тухай Украинын таряашадай уряа бэшэгые «Красный Октябрь» колхозой жолоошон Доржо Цыбендоржиевич Дамдинов халуунаар дэмжээд, таряа хуряалгын үедэ үргэн олоной социалис мүрысөөндэ оролсожо, түлишэ, тоhодолгын материалнуудаар hаадгүйгөөр хангаха гэжэ мэдүүлнэ.

Д. АЮШЕЕВ.

ЗОРИЛГОЁО ТОДОРХОЙЛОН...

Юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ бригадымнай гэшүүд ороohото ургамалнуудай эзэлдэг талмайе 100 гаран гектараар ургэдхөө hэн. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо гектар бүриhөө хоёр центнерээр ургаса ехээр хуряажа абахын түлөө коллективнай тэмсэжэ байна. Ороohото болон тэжээлэй ургамалнууд агротехникын заабариин ёhоор, hайн шанартайгаар хэгдээ гэжэ хэлэхэ байнаб. Мүнөө ургасынгаа хойноhоо нарин харууhа хэжэ байнабди. Һаяхан бригадын механизаторнуудай суглаан болоо hэн. Тиихэдээ Украинын механизаторнуудай хандалга бэшэгтэй танилсажа, өөhэдынгөө бэелүүлхэ зорилго зүбшэн хэлсээбди. Ороohото болон бусад ургамалнуудай хуряалгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаха, үсөөхэн үдэрэй туршада, ургасаяа гээлтэ урилтэгүйгөөр хуряажа абаха, ниитынгээ адууhа малда үбэлжэлгын үедэ бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гэhэн зорилго урдаа табяабди.

В. БАЛЬЖИНИМАЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой бригадир.

Валерий Спиридонович Можаров арбан табадахи жэлээ «Гусиноозёрская» шахтын 7-дохи уурхайда нүүрhэшэнээр хүдэлнэ. Һайн шанартай нүүрhэ ехээр малтажа, халаан бүриингөө даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг. Олон жэл соо эрхимээр ажаллажа байhанайнгаа түлөө Октябриин Революциин орденоор шагнагдаhан юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим нүүрhэшэн В. С. Можаров.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Ойн баярай нэрэдэ хүртэбэд

Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой коллектив Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн hайндэртэ зорюулан абаhан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлээ. Түрүүшын хахад жэлэй түсэбhөө гадуур 5 локомотив заhабарилжа, 303 тонно шэрэм, 381 тонно булад шудхалга хэhэн байна. Вагон-хабсаралгын, локомотив-хабсаралгын, дизельнэ, нормалиин цехүүдэй коллективүүд абаhан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлээ.

И. Ф. Молоканов, И. В. Коннов, И. К. Воробьев, А. С. Малыгин гэгшэдэй даадаг мастерска участогуудай коллективүүд hайн шанартай продукци ехээр гаргажа, олоной дундаhаа шалгарбад. С. И. Маковей, Г. С. Усольцев, В. П. Цельгофер болон бусад хүдэлмэришэдэй даадаг бригадануудай коллективүүд хэлэhэндээ хүрэжэ, hарбайhанаа абабад.

Байгша оной эхинhээ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, социалис мүрысөөндэ диилэжэ гараhан түрүү коллективүүдтэ «Буряадай АССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ» гэhэн үндэр нэрэ зэргэ олгогдобо.

Энэ хүндэтэ нэрэ зэргэ вагон-хабсаралгын цехэй И. Ф. Молокановай даадаг мастерска участогай, С. И. Маковейн даадаг слесарьнүүдэй бригадын коллективүүдтэ олгогдобо. Иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэhэн түрүү коллективүүд саашадаа бүри габшагайгаар ажаллажа, юhэдэхи табан жэлэйнгээ гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхээр зориг жонхой.

Ц. АЮШЕЕВ.
Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй парткомой секретариин орлогшо.

АХА ДҮҮГЭЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

ПТВ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан, ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министр Фам Ван Донг түрүүтэй Вьетнамай Ажалшадай партиин, Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын делегациин хүндэлэлдэ

ДРВ-гэй партийно-правительственна делегациин хүндэлэлдэ Кремль соо уулзалга болобо

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй правительство июлиин 12-то Кремлиин Ехэ ордон соо уулзалга хэбэ.

ДРВ-гэй партийно-правительственна делегациин гэшүүд, бусад вьетнам нүхэд уулзалга дээрэ байлсаа.

Совет талаhаа — нүхэд Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. Н. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүд, министерствэнүүдэй ба албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, совет олониитын түлөөлэгшэд, Москвагай предприятинуудай түрүүшүүл, эрдэм наукын ба соёл культурын элитэ ехэ ажал ябуулагшад, сэрэгэй начальнигууд, КПСС-эй ЦК-гай аппарадай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд уулзалгада хабаадаа.

СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор, совет ба хариин журналистнууд, айлшадай дунда байлсаа.

Вьетнамай Демократическа Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй гимнүүд уулзалгын урда тээ гүйсэдхэгдэбэ.

Уулзалга аха дүүгэй хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

***

Уулзалгын үедэ Ле Зуан, Фам Ван Донг СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонортой танилсаhан байна.

(ТАСС).

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр А. М. Зелепущенкые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Республикын эдеэ хоолой промышленностьда үни удаан саг соо аша туhа ехэтэйгээр хүдэлhэнэйнь түлөө, түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин министрэй орлогшо нүхэр **Зелепущенко** Анна Михайловнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ,
Соведүүдэй байшан.
1973 оной июлиин 12.

ВПШ-да баярай суглаан болобо

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна дээдэ hургуули дүүргэhэн hурагшадта, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Ниитын эрдэмэй академи дүүргэhэн аспирантнуудта зорюулагдаhан баярай суглаан июлиин 12-то КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Ленинэй орденто Партийна дээдэ hургуулида болобо.

Эдэ дээдэ hургуулинуудые дүүргэhэн партийна, совет 500 шахуу хүдэлмэрилэгшэ, журналист нютагай партийна, совет зургаануудта, түбэй эмхинүүдтэ хүдэлхөөр ошохо юм.

Зарим социалис оронуудhаа аха дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэд, бүлэг хүнүүд эдэ hургуулинуудые дүүргэжэ гараа.

Марксистско-ленинскэ теори, партийна ба совет байгуулалтын асуудалнуудые, социалис экономико эрдэм ухаанай ёhоор эрхилэлгын үндэhэ hуури hурагшад, аспирантнууд шудалhан байна.

Дүүргэжэ гарагшад баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, кадрнуудые идейно-теоретическэ талаарнь бэлэдхэхэ тухайда ехэ анхарал хандуулhанайнь түлөө КПСС-эй ЦК-да баяр баясхалан хүргөөд, эрдэм бэлигээ, дүй дүршэлөө, эршэ хүсэеэ коммунизм байгуулгын агууехэ хэрэгтэ элсүүлэн үгэхөөр шиидэнги байhанаа мэдүүлээ.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

Совет партийно-правительственна делегаци бусажа ерэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко түрүүтэй Совет партийно-правительственна делегаци Сириин Араб Республикада ошоhоноо, июлиин 12-то Москвадаа бусажа ерэбэ.

САР-ай правительствын, Араб Социалис дэбжэлтэ гэдэг партиин хүтэлбэриин уряалаар делегаци Сиридэ ошоhон байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй энергетикын ба электрификациин министр П. С. Непорожный, гадаадын экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Ф. Мордвинов, СССР-hээ САР-та байдаг элшэн сайд Н. А. Мухитдинов делегациин бүридэлдэ байгаа. КПСС-эй ЦК-гай аппарадай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд И. П. Помелов, В. П. Румянцев, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн М. Д. Сытенко делегацитай хамта ябалсаа.

Албанай хэрэгээр Сиридэ ошоод байха үедөө Совет партийно - правительственна делегаци СССР-эй экономическа ба техническэ туhаламжаар баригдажа байгаа Евфрадай гидроэнергетическэ бүлэг барилга бодхоолгодо Евфрат мүрэниие хаалгын баяр ёhололдо хабаадалсаhан байна.

САР-hаа бусаха замдаа А. П. Кириленко, тэрэнтэй хамта ябаhан хүнүүд Ливанай Республикада хүрөө.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Ф. Д. Кулаков, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев болон бусад нүхэд Внуковска аэродром дээрэ партийно-правительственна делегациие угтаба.

(ТАСС).

Совет-француз хэлсээнүүд

Экономикын, промышленностиин hалбаринуудта совет-француз харилсаа холбоо арбан жэлээр хэхэ программын үндэhөөр, «Промашимпорт» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэлэй ба Франциин «Парсонс уиттмор» гэжэ фирмын хоорондохи хэлсээнүүдтэ СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министерствэдэ гар табигдаа. Усть-Илимэй целлюлозой комбинадай арбан цехтэ тодхогдон табигдаха түхеэрэлгэнүүдые Франци 1974—1976 онуудта СССР-тэ эльгээхэ байна.

СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Н. С. Патоличев, Франциин экономикын ба финансын министр В. Жискар Д'Эстэн, Франциhаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Ж. Вимон хэлсээнүүдтэ гар табилгын үедэ байлсаа.

(ТАСС).

УХААЛАН ЗОХЁОГШОДОЙ ХУБИТА

Республикымнай тогтоhон түрүүшын жэлнүүдтэ хэн эдэбхи үүсхэл гаргажа, үйлэдбэридэ шэнэ юумэ нэбтэрүүлхэ гэжэ оролдоhон байгааб гэhэн асуудал 50 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй үедэ гараа hэн. Иимэ асуудал табигдаха ёhоороо табигдаа. Тэрээндэ харюусажа шадаа hаа, урлан нарижуулгын ажалай түрүүшын алхам хаража шадаха. мүнөө үеын байдалтай сасуулжа үзэхөөр бологдоно.

Тэрэ үеын архив дотор иимэ материал олдоогүй. Тиихэдэнь ямар предприяти бии байгааб гэжэ hонирхогдоо.

Паровозно депо, механическа мастерскойнууд, саашань тоолохо, нэрлэхэ юумэн үгы. Гэбэшье, тэрэ үедэ металл болбосоруулагшад, станочнигууд, инженернүүд бии байгаа. Тэдэнэр ямар нэгэ асуудал шиидхэхэ, шэнэ юумэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ аргатай байгаа ёhотой гэжэ hанамжалан, үнинэй хүдэлмэришэдтэ, пенсионернүүдтэ ВОИР-ай областной совет хандаа hэн. Тэдэнэй туhаламжаар түрүүшын урлан нарижуулагшадай нэрэ, обогууд олдоhон юм.

Машинистнүүд Асеев, Майфат, Чебунов депогой 20-ёод онуудай урлан нарижуулагшад байгаа гэжэ тодоруулагдаа. Механическа мастерскойнуудай үндэhэ hуури дээрэ байгуулагдаhан «Электромашина» заводой эдэбхи үүсхэлтэ ажалай эхи заха табигшадай дундаhаа токарь Марфин, слесарь Баранниковые нэрлэмээр. Эдэ нүхэд залуу республикынгаа экономико хүгжөөхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бага бэшэ хубита оруулhан байна.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо эдэбхи үүсхэлтэ ажал ехээр хүгжөөгдөө. 1954 он болотор урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын ажал тусхай тоо бүридхэлдэ абтадаггүй hэн. Тиимэhээ статистическэ тоо баримта олохонь дэмы ааб даа. Харин hүүлэй 19 жэлэй туршада урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар арадай ажахыда экономическа ашаг үрэ абалга 12 дахин дээшэлээ. Мүнөө шэнэ юумэ нэбтэрүүлэгшэдэй тоо 9.260 хүн болонхой.

Авиазаводой мастер Санжей Шарапович Гармаев, мяха-консервын комбинадай слесарь Владимир Иванович Немочин, ЛВРЗ-гэй токарь Борис Захарович Поздеев зуугаад урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, «РСФСР-эй габьяата урлан нарижуулагша» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

Дүй дуршалтай, hайн бэлэдхэлтэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд урган гараа. Тэдэнэй олониинь РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй габьяата урлан нарижуулагшын нэрэ хүндэтэй болоо.

Үрэ ехэтэй ажал хэгшэдэй дундаhаа Буряадай АССР-эй габьяата урлан нарижуулагша, химическэ эрдэмэй кандидат А. А. Изынеев, Буряадай АССР-эй габьяата урлан нарижуулагшад — шэлэй заводой мастер Ц. Д. Доржиев, авиазаводой инженер А. А. Моксоев, хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин инженер А. Н. Челпанова, локомотив-вагон заhабарилгын заводой технолог С. С. Бадмажапов, трикотажна фабрикын цехэй начальник М. Е. Тулухонова, ЛВРЗ-гэй цехэй начальнигай орлогшо Э. Г. Очиров болон бусад заримые нэрлэмээр.

Республикымнай түрүү юумэ үүсхэгшэд техническэ орёо асуудалнуудые шиидхэнэ. Он модоной промышленностиин инженернүүд А. Н. Кораблёв, А. В. Бабкин гэгшэдэй дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, авторска тусхай үнэмшэлгэдэ хүртэhэн байна. Модые томо багсаар сигара болгон холбоод урадхуулха шэнэ технологи арадай ажахыда нэгэ миллион түхэригэй ашаг үрэ үгэhэн байна. Гарза хохидол ушаруулангүйгөөр, модые гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр Байгалаар урадхуулха энэ технологиин тон шухала удха шанартай юм.

«Теплоприбор» заводой инженернүүд Ю. В. Музыка, РСФСР-эй габьяата урлан нарижуулагша Ю. Н. Глуховедов ухаалан зохёолгын үнэтэ дурадхалнуудай авторска үнэмшэлгэтэй юм. Тэдэнэй зохёоhон орёо түхеэрэлгэнүүд орон дотороо эгээл түрүүшынхеэ энэ заводто хэрэглэгдэжэ эхилээ. Дурадхалайнь экономическа ашаг үрэ 200 мянган түхэриг болоо.

hүүлэй үедэ республикымнай эрдэмтэдэй эдэбхи үүсхэл ехээр дээшэлээ. Тэдэнэй олониинь патентнэ-ухаалан зохёолгын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ВОИР-ай соведэй түрүүлэгшэ А. А. Изынеев богони болзор соо ухаалан зохёолгын 60 хүдэлмэри бүтээгээ. Тэдэнэй 38-ниинь үнэтэ гэжэ тоологдоод, авторска үнэмшэлгэдэ хүртэhэн байна. Бусад дурадхалнуудынь шэнжэлэгдэжэ, шалгагдажа байнхай. Тэрэнэй зохёоhон химическэ полимернүүд ехэ бэхи, hайн шанартай, найдамтай, физическэ болон механо-бэхи талаараа бусад полимернүүдhээ булюу юм.

Александр Аидреевичэй энэ ажал хүдэлмэринь хилын саана үндэрөөр сэгнэгдээ. Англиин, Италиин, Франциин, Чехословакиин, ГДР-эй патентнэ захиргаанууд манай буряад ухаалан зохёогшодо 11 патент үгэhэн байна. Филиалай тоо бодолгын техникын болон математикын лабораториие даагша Александр Николаевич Буинов ухаалан зохёолгын олон дурадхал оруулаа. Электротехническэ шэглэлэй 6 дурадхалынь арадай ажахыда ехэ шухала удха шанартай гэжэ сэгнэгдэжэ, авторска үнэмшэлгэ тэрээндэ үгтөө. 220.636 гэhэн номертой авторска үнэмшэлгэтэй нэгэ дурадхалынь заводто нэбтэрүүлэгдэжэ, жэлдээ 63 мянган түхэригэй алмалта абтаа.

Зүүн-Сибириин технологическа институдай 50 эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд научна хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулхатаяа хамта ухаалан зохёолгын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд Н. Т. Алдарова, Н. В. Карнопольцев, Б. Д. Цыренов, В. С. Думнов, Б. С. Сункуев орёо оньhон түхеэрэлгэнүүдэй авторнууд байха юм.

Республикымнай предприятинуудта жэл бүхэндэ ухаалан зохёолгын 100-гаад шахуу дурадхалнууд нэбтэрүүлэгдэнэ. Тэдэнэй олонхинь инженернүүдэй, научна хүдэлмэрилэгшэдэй, эрдэмтэдэй ухаан бодолой, анхарал оролдолгын ашаг үрэ болоно. Үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэhэн орёо оньhон түхеэрэлгэнүүд, шэнэ онол арганууд арадай ажахыда ехэ аша туhатай. Эдэ дурадхалнууд экономическа ехэ ашаг олзо үгэхэ арга олгоно гээшэ.

Жэшээлхэдэ, «Электромашина» заводто электродвигатель бүтээлгэдэ хэрэглэгдэhэн шэнэ арга энэ продукциин шанар hайжаруулгада ехэ нүлөөтэй байба. hайн шанартай электродвигательнүүдые ашаглаhанай ашаар арадай ажахыда хоёр миллион түхэригhөө үлүүтэй экономическа алмалта хэгдээ.

Республикынгаа 50 жэлэй ой болотор ухаалан зохёолгын, урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээд, 19 миллион түхэригэй алмалта хэхэ гэhэн социалис уялга ухаалан зохёогшод, урлан нарижуулагшад юhэдэхи табан жэлэй эхиндэ абаа hэн. Тэдэнэр энэ уялгаяа болзорhоонь урид, хоёр жэл гурбан hара соо дүүргэhэн байна.

Үйлэдбэриие техническэ талаарнь нарижуулан hайжаруулха, арад зоной эдэбхи үүсхэл бүхы аргаар дээшэлүүлхэ, тэдэниие ухаалан зохёолгын, урлан нарижуулгын ажалда олоор хабаадуулха гэhэн партиин XXIV съездын зорилгонууд бодото дээрээ бэелүүлэгдэнэ. Табан жэлэй түсэбтэ даабариие болзорhоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ республикымнай шэнэ юумэ үүсхэгшэд өөhэдынгөө горитой туhа нэмэри оруулжа үргэлжэлhөөр.

Н. МАЛЬЦЕВ,
ВОИР-ай областной соведэй түрүүлэгшэ.

ТҮРҮҮШЫН ДАБААН

Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай совхозой малшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, байгша ондо иимэ уялгануудые абаа hэн:

— үбэлжэлгын үедэ шахамал үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын 900 граммhаа доошо бэшээр нэмээхэ;

— үхэр бүхэниие 360 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха, мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ;

— жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриhөө тугал абажа түлжүүлхэ, тугал бүхэниие 200— 220 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр эхэhээнь hалгааха.

Саhа ехэтэй, шэмэрүүн хүйтэн үбэл боложо, хабар хожом болотор баhал ёhоор дулааржа үгөөгүй, энэ жэлдэ адууhа малай үбэлжэлгэдэ бага бэшэ бэрхэшээл ушаруулагдаа гээшэ. Хэнэйшье мэдэхээр, манай эндэ нёдондо ган гасуур жэл байжа, малай эдихэ үбhэ тэжээлшье багашаг бэлэдхэгдэhэн байгаа.

Иимэ эрхэ байдалда манай совхозой малшад КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай уряалаар бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаад, республика доторoо баhал мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаа hэн. Тэрэнээ хүсэндэнь хүргэхэ, хэлэhэнээ бэелүүлхын түлөө бүхы ажалшад, малшаднай хамсыгаа шамажа, хам оролсон, бүхы арга боломжо, хүсэеэ элсүүлжэ хүдэлөө, муу бэшэ үрэ дүншье түйлаа гэжэ мүнөө тэмдэглэхэдэ урматай байна.

Урдаа тодорхой зорилго табяад, социалис мүрысөө ашаг урэтэйгөөр эмхидхээд, бии байhан бүхы арга боломжо, нөөсэнүүдээ дүүрэнээр хэрэглээд, булта харюусалга ехэтэйгээр хүдэлхэдөө хүнүүд ямаршье дабаа гаталжа, ямаршье түсэб, даабариие дүүргэжэ шадаха байна.

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ манай ажахыда малай эдихэ тэжээл тиимэ элбэг байгаа гэхын аргагүй. Илангаяа үбhэ, силос, талха тарянай зүйл дутамаг hэн. Тиимэhээ үбэлжэлгын үедэ шахамал үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ 900 граммhаа бага бэшээр нэмээхэ гэжэ уялга абаад байхадамнай, зариман тэрэнэй дүүргэгдэхэ байhанда этигээгүй hэн. Нээрээшье үбэлэй үедэ нэгэ доро хэдэн зуун үхэр шахажа, тус бүриинь шэгнүүрые тиимэ ехээр нэмээхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ байгаа бшуу.

Мүнөө жэлэй эхинhээ хойшо 6 hарын үнгэрөөд байхада малшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй түрүүшын дүн гаргагдаба. Хахад жэлэй түсэбэй ёhоор, совхоз гүрэндөө 900 центнер мяха тушааха аад, июниин 1-дэ бэлэдхэлэй пунктда 1292 центнер эрхим шанартай мяха оруулаад байгаа гэхэ гү, али хахад жэлэй түсэбые болзорhоонь урид 144 процент дүүргэжэ, түрэл Буряад оронойнгоо алдарта 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгээр угтаба.

Мал шахан таргалуулдаг томодхогдоhон фермын (даагшань Ч. Д. Цыренов) малшад илангаяа hайн үрэ дүн түйлаа. Эдэнэр үбэлэй үедэ үхэрнүүдые hайнаар шахаад, шэгнүүрыень ехээр нэмээжэ, хамта 637 центнер мяха абаха түсэбтэй аад, 708 центнер тарган мяха бэлэдхэлэй пунктда тушаагаа. Энэл фермын дуршалтай бэрхэ малшад Шарүү Бадмаева, Базар Эрдынеев гэгшэд хоюулан 100 гаран эрэ хашарагуудые үбэлдөө шахажа, үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 1026 граммар нэмээгээ. Шахамал бүхэниие 390—400 килограмм татаха болгожо, мяханай комбинадта ябуулаа.

Эдэ малшад түрүүн тэдэ хашарагуудаа жэжэ буруу байхадань тушаажа абаад, зундаа hайнаар адуулжа, шэгнүүрыень баhал ехээр нэмээгээд, тобир тарганаар үбэлжөөндэнь оруулhан байгаа. Үбэл октябрь hараhаа тэдэнээ дулаан байрада оруулжа, тус бүридэнь үдэрэй 3 килограмм үбhэ, 4 килограмм үйрүүлhэн талха тарянай зүйл, 2 килограмм хэршэhэн hолоомо, 10 килограмм силос эдюулжэ шахаа юм.

Баhал үнинэй малшад Будажап Данзанов, Гарма Ринчинов гэгшэд шахамал үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ 910 — 930 грамм хүрэтэр нэмээгээ.

Шахалганда табигдаха 60 жэжэ буруунуудые харууhалхадаа, Цыпилма Бабасанова үбэлэй үедэ тэдэнэйнгээ шэгнүүрые 43 центнерээр нэмээхэ даабаритай аад, үнэндөө 58 центнерээр нэмээhэн байба. Мүн ажалша бэрхэ малшад Галина Гармаева, Гылыкжап Далхаев гэгшэд баhал муу бэшэ үрэ дүн түйлаа.

Манай совхоз үхэрэй мяха абаха гол шэглэлтэй гээшэ. Тиимэhээ hүүлэй жэлнүүдтэ тусгаар мяхалиг үүлтэрэй үхэрнүүдые үсхэбэрилдэг болообди. Мүнөө эбэртэ бодо малаймнай диилэнхинь ка… улаа малаан үүлтэрэй ү… болонхой. Бидэ олонхи үнеэд… hаахаяа болёод, hүыень туга… дань хүхүүлжэ, түлжүүлнэб…

Тиигэжэ мяхалиг үүлтэр… тугалнууд нарайhаа · хойшо… hаратай болотороо эхынгээ… эдижэ түлжэнэ. Удаань т… ниие эхэhээнь таhалаад, h… харууhа, тэжээлдэ табижа,… бөөр адуулжа, түргэн т… болгонобди. Тэрэнэй hүү… хашараг бүхэнөө 290—3… килограмм татадаг болохо… шахалганда табинабди. Эг… гурба hара hайнаар эдеэл… лэгдэжэ шахагдаад, үхэр бү… 390—400 килограммhаа … бэшэ шэгнүүртэйгээр мях… комбинадта ябуулагдана. … гэрhэн үбэл 400 үхэр ту… хадамнай 319-ниинь эр… тарган болоhон, тус б… hөөнь 190 гаран килогр… сэбэр мяхан гараhан ба… Энээнэй ашаар совхоз гор… сэбэр ашаг олзо оруулаа.

Нигээд ерэхэдээ мях… малые тугалhаань хойшо h… наар харууhалха, түргэн … болгохо хэрэгтэй. Манда… талаар баян дүршэлтэй хүн… олон. Жэшээнь, Бурядай… АССР-эй Верховно Сов… депутат Цыбжидма Дарма… 40 үнеэдые харууhалжа,… гаа hара соо тэдэнhээ хо… түл абажа, тугал бүхэнэй … нүүрые сүүдхэдээ 909 г… маар нэмээгээ. Тугал бүхэ… эхэhээнь hалгаахадаа 22… 230 килограммда хүргэнэ. … рэшэлэн түрүү малшад Ба… су Цыбикжапова, Цырен… ма Бадмажапова гэгшэд т… бүхэнэй шэгнүүрые тэды… нээнээр нэмээгээ.

Мүнөө бүхы малнай ой … гын забhар, заха, хада у… хоорондуур абаашагдаад … шээгдэжэ байна. Зунай … ногооной үедэ үхэрнүүдэй… наар таргалуулжа, мяха… жа, бэлшээриин хаhада … үдэр соо үхэр бүхэнэй шэг… рые 90—100 килограм… бага бэшээр нэмээхэ зор… табинхайбди.

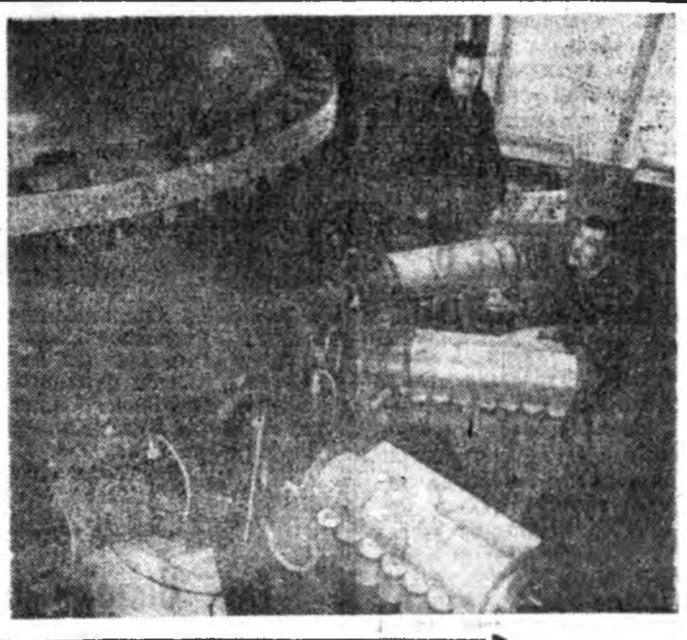
Ондоогоор хэлэбэл, аб… социалис уялгынгаа түрүү… пунктые хүсэндэнь хүр… саашадаа бүрил hайнаар … дэлжэ, юhэдэхи табан … шиидхэхы гурбадахи … бүхы дээрээ эрхим hайн … дүн түйлахын түлөө малша… мүрысөөнэйнгөө эршые … шангадхана.

Ц-Д. БАДМАЖАПО…,
Бэшүүрэй аймаг… Бодонгуудай совхо… главна зоотехн…

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: … гуудай совхозой бэрх… шан Базар Эрдынеев.
М. НАМЖИЛОВАЙ ф…

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

НОВОСИБИРСК. СССР-Наукануудай академиин Сибириин таhагай гидродинамикын институдай бүлэг эрдэмтэд тусхай рентгеноимпульсна түхеэрэлгэ бүтээбэ. Тэрэ хадаа элдэб тэhэрэлгэ, хатуу түлишын носолго гэхэ мэтын шэнжэлгэдэ хэрэглэгдэхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Новосибирскэ гидродинамикын институдай лаборатори соо тэhэрэлгын камерада хабсарган тодхогдоhон рентгеноимпульснэ түхеэрэлгэ шалгалтын урда тээ.

АПН-эй фото.

ЯНЗА БҮРИИН БҮДҮҮД

КИЕВ. Эндэхи Роза Люксембургын нэрэмжэтэ трикотажна фирмэ кримплендэл адли «Белан» гэжэ синтетическэ шэнэ бүдөөр оёгдоhон платинуудай түрүүшын бүлэгые худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта эльгээбэ. Энэ бүдөөр оёгдоhон плати, костюмуудые үмдэхэдэ уршыдаггүй, угаахадашье хүнгэн юм. Байгша ондо 150 мянган иимэ хубсаhан наймаанда гаргагдаха.

МАЛ ШАХАДАГ ТАЛМАЙНУУД

КАРАГАНДА. Оронойнгоо түрүү ажахынуудай жэшээгээр Карагандагай областиин совхозууд мал шахан таргалуулгын нээмэл талмайнуудые түхеэржэ эхилээ. Куринска районой 9 совхёз энэ хэрэгтэ эрхимлээд байна.

«17 лет Октября» совхозой 4 таhалгатай хорёо соо нэгэ доро мянга гаран мал баригдана. Тэндэнь малай уhалха газар, наранhаа далдалhан hарабша, модон онгосонууд түхеэрэгдэнхэй. Электрын элшэ хүсөөр нуурhаа уhан бүлэгдэдэг. Тэжээл тарааха хүдэлмэри мүн лэ оньhожоруулагданхай.

Малай нэгэ үдэрэй рацион дотор 8 килограмм үбhэн, 1 килограмм шэмэтэ тэжээл болон 20 килограмм силос оруулагдана. Сүүдхын турша соо залуу мал шэгнүүрээ килограммаар нэмэдэг. Бэлшээгдэжэ ябаhан малhаа иимэ ехэ ашаг үрэ абахагүй ха юмши даа. Нээмэл талмай дээрэ мал шахан таргалуулгада хоёр дахин үсөөн хүн хүдэлдэг болоно.

БУХАЛГҮЙ САБШАЛАН

КАУНАС. Литвагай «Батнлава» гэжэ совхоздо тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаашье hаа, сабшалан дээгүүрнь бухалнууд харагданагүй. Ушарынь гэхэдэ, механизаторнууд сабшагдаhан ногоое тусгаар байрада абаашаад, шангга hэбшээндэ хатаана. Тогтонижоогүй уларилтай мүнөө зун нигэжэ тэжээл бэлдэхэдэ, үбhэн hайн шанартай байна.

Энэ тусгаар байрын проектые Литвагай эрдэм-шэнжэлэлгын институдай эрдэмтэд зохёогоо. Тус байра түмэр-бетоноор, модоор хэгдэнэ. Хана болон оройнь шифереэр хушагдадаг. Ногоо ашаха, буулгаха хүдэлмэри гүйсэд оньhожоруулагданхай.

ШАГНАЛДА ХҮРТЭБЭ

Түрэл республикынгаа алтан ойн hайндэрые ажалай бэлэгүүдээр угтаhан хэдэн предприяти, эмхи зургаан, колхоз, совхозууд ВЦСПС-эй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба. Байгалай леспромхоз, Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинат, республиканска больницын, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхоз, Яруунын аймагай «Комсомольский» совхоз тэдэнэрэй тоодо оролсоно.

Ажалдаа амжалта түйлажа, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, коллектив соогоо хүндэтэй болоhон 46 хүн ВЦСПС-эй Хүндэлэлэй грамотануудаар, 30 хүн «Профсоюзуудта эдэбхитэйгээр хүдэлhэнэй түлөө» гэhэн тэмдэгээр шагнагдаба. Ленинэй ордено ЛВРЗ-гэй токарь Николай Алексеевич Новоселов, Кабанскын совхозой механизатор Владимир Дмитриевич Попов болон бусад шагнагдагшадай дунда бии.

Т. БАРТАХАНОВ,
Профсоюзай областной Соведэй эмхидхэлэй-инструкторска таhагые даагша.

hААЛИШАДНАЙ НАЙДАМТАЙ

Түйлаhан амжалтаяа улам батадхажа, ажал хүдэлмэриеэ эмхи гуримтайгаар ябуулжа, гүрэндэ сагаан эдеэ элбэг дэлбэгээр тушааха гэhэн зорилго манай фермын hаалишад урдаа табинхай юм. Үдэр бүри оролдосотойгоор ажаллажа, харууhалжа байhан үнеэдээ табигдаhан рационойнь ёhоор саг сооньь эдеэлүүлжэ, хэмдэнь hааха гэжэ hаалишаднай эрмэлзэдэг байhан юм.

Хараалhан түсэб даабаряа болзорhоонь урид дүүргэхын тула бидэ ажалаа нэгэ хүн шэнгеэр ябуулхые оролдообди. Гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргээбди.

Түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэлтэдэ hаалишад Санжидма Тарасова, Евдокия Раднаева болон бусадай оруулhан хубита ехэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Эдэ нүхэднай харууhалжа байhан 19 үнеэнhээ сүүдхын туршада 120—130 литр hү hаажа, суг хүдэлдэг нүхэд соонhоо онсо шалгарна. Мал адуулагшад Бадма Будаевич Раднаев, Алексей Дмитриевич Тарасов гэгшэдые дурдангүй гаража болохогүй. Эдэ нүхэднай зунай аяма халуундашье, хүра бороотойшье үдэрнүүдтэ фермынгээ үнеэдые тунга ногоондо hайнаар адуулжа, hү hаалиин дээшэлэлгэдэ мүн лэ өөhэдынгөө оролдолго оруулhан хүнүүд.

Б. ЛЫГДЕНОВ,
Аргатын совхозой парткомой секретарь.
Хурамхаанай аймаг.

ГУШАН ДҮРБЭДЭХИ ДАНСА

РСДРП-гэй II съездын болоhоор 70 жэлэй ойдо

РСДРП-гэй II съездын болоhоор 70 жэлэй ой ойртожо байна. Шэнэ түхэлэй парти, большевигүүдэй парти, агуу ленинскэ парти съезд дээрэ байгуулагдаа бэлэй. Энэ ойн урда тээ КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдай түбэй партийна архивта ТАСС-ай корреспондент ошожо, энэ институдай директорэй орлогшо, түбэй партийна архивые даагша А. А. Соловьевтой уулзаад, эндэ хадагалагдажа байhан Ленин багшын гар табилгатай, мүн түүхэтэ съездын бусад материалнууд тухай хөөрэжэ үгэхыень гуйба.

Хэнэйшье мэдэhээр түбэй партийна архив хадаа К. Марксын, Ф. Энгельсын, В. И. Ленинэй документнүүдые хадагалдаг манай орон доторхи ори ганса, дэлхэй дээрэхи эгээл томо газар юм. мүн түүхын-партийна документнүүд хадагалагдажа байдаг, — гээд А. А. Соловьев хөөрэнэ.

Эндэ хадагалагдажа байгаа документнүүд соо түүхын-партийна документнүүдэй секци эгээл ехэнь юм. Партиин түбэй эмхи зургаанууд болон организацинуудай, партиин элитэ ажал ябуулагшадай өөhэдынь архивай 300 шахуу данса эндэ бии.

В. И. Ленинэй үшөө мэндэ байхада, партиин Центральна Комитедэй зүгhөө абтаhан хэмжээнүүдэй, багшын өөрын заабариин ашаар маанадташье, манай ерээдүйн үедэндэшье хэрэгтэй болохо пролетаринадай агуу багшанарай гансахан литературна зохёолнуудhаа гадна, үшөө олон шухаг материалнууд олдожо, Москвада суглуулагданхай байдаг юм. Россида марксизмын сурталай дэлгэрhэн тухайда, В. И. Ленинэй зохёоhон үзэл бодолой, политическэ болон эмхидхэлэй гурим ёhонуудай үндэhөөр большевигүүдэй партиин байгуулагдаhан тухайда эдэ документнүүд хэлэжэ үгэнэ.

Россида научна социализмын суртал дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ үүргэ дүүргэhэн, ородой марксистска түрүүшын организаци болохо «Ажал сүлөөрүүлхэ» бүлэгэй (1883—1903 онууд), Россидахи революционно пролетарска партиин эхин болохо 1895 ондо В. И. Ленинэй Петербургда байгуулhан «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөрүүлхын түлөө тэмсэлэй союзай» документнүүд манайда хадагалагдажа байдаг. Марксистско-ленинскэ хэблэлэй органуудай ажал ябуулгые харуулhан документнүүд эндэ ехэ hуури эзэлнэ. Революционно пролетарска парти байгуулхын тулада суртал бодолой, эмхидхэлэй талаар бэлэдхэл хэхэ хэрэгтэнь, оппортунистнуудhаа илгаржа hалаха хэрэгтэнь Ленинэй байгуулаад, хүтэлбэрилжэ байhан «Искра» газетэ гайхамшаг ашагабьяатай байhан гэжэ «РСДРП-гэй II съездын болоhоор 70 жэлэй ой тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор заагдана. Ородой түрүүшын марксистска энэ газетын тэрэ үедэ гараhан бүхы номернуудай шухаг суглуулбари институдай библиотекэдэ хадагалаатай байдаг.

Манай архивта хадагалагдажа байгаа ленинскэ «Искрын» документнүүдэй дансанууд ехэ hонирхолтой даа... «Искровскэ организациhаа бэшэ ондоо ямаршье организаци манай түүхэтэ оршом байдалда, Россида 1905 ондо, социал-демократическа хүдэлмэришэнэй иимэ парти байгуулжа шадахагүй hэн. Мүнөө иимэ парти байгуулагданхай»—гээд В. И. Ленинэй хэлэhэн үгые тон эли тодоор, бодотоор эдэ документнүүд харуулжа байна.

Түүхын-партийна документнүүдэй секцидэ хадагалагдажа байгаа 34-дэхи номерой фонд хадаа шэнжэлэгшэдтэ түүхын тусгаар ехэ удха шанартай байха юм. Мүнөө тэмдэглэгдэхэсэ байгаа ойн үедэшье ехэ hонирхолтой байханъ лабтай. Энээн соо юун бииб гэхэдэ, РСДРП-гэй съездын материалнууд булта шахуу бии. Съездэ бэлэдхэлэй үедэ В. И. Ленинэй бэшэhэн документнүүд, партиин программа ба уставай проектнүүд съездын үдэр үдэрэй тэмдэглэлнүүд, ораторнуудай хэлэhэн үгын бэшэлгэнүүд, дурадхалнууд, секретарьнарай түрүүшээр бэшэhэн съездын протоколнууд, протоколой комиссиин хаража, наборто үгэхөөр бэлдэhэн протоколнууд эндэ бии.

А. А. Соловьев энэ фондhоо зарим материалнуудыень харуулна. Хамтадаа 125 данса бии. В. И. Ленинэй гар бэшэлгэнүүд фото буулгабаринууд хүсэд болгогдоод эндэ байдаг ааб даа. В. И. Ленинэй гар бэшэлгэнүүдынь тусхай сейфүүд соо үни удаан хадагалаанда байхадаа, документнүүдэй гэмтэхээр бэшэ эрхэ байдалда байлгагдадаг юм. Тон онсо ушарай гараагүйдэ эдээнэй ойро хүрэгдэдэггүй байна.

34-дэхи фондо хадагалагдажа байгаа РСДРП-гэй II съездын бүхы материалнууд — хуу ехэ бэшэгүүд юм. Элдэбын хуудаhанууд дээрэ, ехэнхидээ hурагшэдай дэбтэрнүүдэй хуудаhан дээрэ бэхээршье, юрын карандашаарше бэшэгдэнхэй. 70 жэл болоhоншье hаа, эдэ документнүүд орой гэмтээгүй. Ямар нэгэн дурадхалнуудые оруулжа, үгэ хэлэгшэдэй тэмдэглэhэн бэшэлгэнүүд дээрэ «абтаhан», «буруушаагдаhан» гээд секретарьнарай тэмдэглэлгэтэй материалнууд бии.

—РСДРП-гэй II съездын протоколнуудые хүсэдөөр гаргаhан түрүүшын номууд тон шухаг болонхой, институдай архивта хадагалагдажа байдаг,—гээд А. А. Соловьев хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. Партиин Центральна Комитет эдэниие бэлдэжэ Женевэдэ ород хэлэн дээрэ нюусаар 1904 ондо хэблүүлhэн юм. Нимгэн саарhан дээрэ, жэжэхэн шрифтээр барлагдаhан багахан номууд юм. Тус бүринь 400 нюуртай. Нюусаар хүдэлдэг үе сагта абажа ябахада, ехэ таарамжатай байhан юм. «РСДРП-гэй ЦК-гай Женевэдэхи библиотекын ном» гээд номой хабтаhан дээрэ тамга табигданхай.

II съездын протоколнуудай нягтаар, хүсэдөөр хэгдэhые В. И. Ленин үндэрөөр сэгнэhэн байдаг. Хүдэлөөндэ хабаадагшадай өөhэдынь харуулhан манай партидахи бодото байдал, hанамжа бодомжонуудые, сэдьхэл бодол болон түсэбүүдые, парти дотор байhан политическэ хэлбэринүүдые, тэдэнэй хүсэнүүдые, тэдэнэй харилсаанууд болон тэмсэлые партийна съездын протоколнууд тон тодоор, тон хүсэдөөр, али-али тээhээнь бултыень харуулжа үгэнэ гээд Владимир Ильич «Алхам урагшаа, хоёр алхам гэдэргээ» гэhэн зохёол (1904 оной февраль—май) соогоо бэшэhэн байдаг.

Шэнэ түхэлэй революционно пролетарска парти Россида байгуулагдаха гү, Россидахи хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн ямар замаар дабшахаб гэhэн шухалын шухала политическэ асуудал РСДРП-гэй II съезд дээрэ шиидхэгдэхэ ёhотой байба. Партиин суртал бодолой, тактическа, эмхидхэлэй гурим ёhые хамгаалхын түлөө Ленинэй шууд сэхээр тэмсэhэн тушаа эндэ байhан материалнууд соо аржыса бэшээтэй. РСДРП-гэй II съезд дээрэ үгэ хэлэhэн, ажаглалта, харюу үгэhэн 150 саарhан түбэй партийна архивтахи документнүүд соо бии байна.

Владимир Ильичэй гайхамшагта ехэ хүдэлмэриие харуулhан, зохёохы ажалыень элирүүлhэн үнэтэ документнүүдhээ өөрынь олон гар бэшэгүүд мүнөө болотор хадагалагдажа байдаг. Съездын зүбшэхэ зүйлнүүд болон сагые тон нарин наар хараалhан «РСДРП-гэй ээлжээтэ II съездын программын» гар бэшэг. Владимир Ильичэй жэншэдгүйгөөр бэшэhэн «РСДРП-гэй II съездын заседанинуудай тэмдэглэлнүүдэй» гар бэшэг; съездын 9-дэхи заседани дээрэ партиин программа тушаа асуудалаар хэлэhэн үгынь гар бэшэг; программын комиссиин хүдэлмэри тухай тэмдэглэл, уставай нэгэдэхи параграф тухай үгэ хэлэлгэнүүд; резолюцинуудай проектнүүд, мүн бусад үгэ хэлэгшэдэй түсэбүүд болон бэшэлгэнүүд эдээн соо хадагалаатай байдаг юм. Съездэ хабаадагшадай үгэ хэлэхэдэ, Ильичэй ухаалдиhан, бодомжолhые, ерээдүй тээшэ холо хаража байhыень эдэ документнүүд гэршэлжэ байна.

Жэшээнь, партида хамтаараа хүтэлбэрилгые шухалада тоолохо зуураа Владимир Ильич Уставай нэгэдэхи параграфаар үгэ хэлэлгэн тухай тэмдэглэл соогоо нигэжэ бэшэhэн байдаг:

«Партиин эрид шууд шиидэнги, арюун сэбэр байбал, ЦК хүсэтэйшье, засагтайшье байха, энэл ха юм даа, гол шухалань гэжэ дахин дабтая.

Манай партиие хамгаалха, арюун сэбэрыень сахиха гээшэ манай зорилго мүн. Партиин гэшүүнэй нэрэ хүндые, удха шанарыень улам улам дээшэнь үргэхын тулада оролдохо ёhотойбди», — гээд партиин Устав зүбшэн хэлсэхэ зуураа Владимир Ильич Ленин хэлэhэн юм.

Партиин Центральна Комитет эдэ жэлнүүдтэ партийна ажабайдалдаа эмхидхэлэй ленинскэ ёhо гуримуудые хүтэлбэри болгон баримтална. Орон дотор үнгэргэгдэжэ байгаа партийна документнүүдые hэлгэлгэ хадаа КПСС-ые улам бэхижүүлхэ, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, журам hайжаруулха хэрэгтэ зорюулагданхай. Партийна бүхы организацинуудай … ябуулгые hайжару… КПСС-эй XXIV съез… табиhан ажахын б… культурын байгуула… зорилгонуудые бэелүү… тулада эдээнэй хүдэл… шангадхаха хэрэгтэ… хэмжээн туhалха ё… гээд ЦК-гай майн … оной) Пленумэй то… дотор хэлэгдэнэ.

Ленинэй байгуулhан… туужуулhан партиин … мэргэн, холын хар… хараа шугамай бодото… лэлые совет хүнүүд х… байна. Хүн түрэлтэн… шье үндэр хярада … хадаа коммунис хү… тын эхин дээрэ гай… оюун бодолтон, ре… ционер Ленинэй манта… рэ байна гэжэ хүн … тэн хэтэ мүнхэдөө … жа ябахал, — гээд … Ленинэй түрэhөөр 100 … лэй ойдо зорюула… Москвадахи баярай су… дээрэ КПСС-эй Ц… Генеральна секретарь… хэр Л. И. Брежнев … hэн.

Партийна шэнэ би… нэгэдэхи номерой … В. И. Ленинэй нэрэ … бэшэжэ, манай инсти… хадагаламжада ү… ушар хадаа ленин… үнэн сэхэ байhанай эл… до гэршэ мүн болоно. … тийна билет дээрэ В… мир Ильичэй дүрэ … «Парти болбол манай … гай оюун бодол, алда… ло, нэрэ хүндэ мүн» … гайхамшаг үгэнү… эндэ барлагданхай.

В. КНЯЗ…

СССР-ДРВ: АХА ДҮҮГЭЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЭ БЭХИЖЭНЭ

И. А. Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводто болоһон Москвагай ажалшадай митинг

Москвагай И. А. Лихачевой нэрэмжэтэ алдар суута заводой коллектив июлиин 12-то нүхэд Ле Зуан ба Фам Ван Донгоор толгойлоһон ДРВ-гэй партийно-правительственнэ делегацие аха дүү ёһоор эгээл хүндэтэй айлшад болгон угтаба. Вьетнам нүхэд тус предприятиин цехүүдтэ орожо хараһан, худэлмэришэд болон хүтэлбэрилэгшэдтэйнь хөөрэлдэһэн байна.

ДРВ-гэй партийно-правительственнэ делегацитай Москвагай ажалшадай уулзалгада зорюулагдаһан совет-вьетнамай хани барисаанай олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг эндэ болобо. Ниислэл хотын олон предприяти, барилгын худэлмэришэд, һурагша байһан залуушуул, интеллигенциин түлөөлэгшэд митингдэ ерээ.

Митингдэ хабаадалсагшад үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар нүхэд Ле Зуан, Фам Ван Донгые, ДРВ-гэй партийно-правительственнэ делегациин гэшүүдые угтаба. Трибуна дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров, КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих, КПСС-эй ЦК-гай таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо О. Б. Рахманин, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, ВЦСПС-эй секретарь П. Т. Пименов, СССР-эй ДРВ-дэ байдаг элшэн сайд И. С. Щербаков болон тус хотын бусад тушаалтад байлсаба.

РЮВ-гэй СССР-тэ байдаг элшэн сайд Данг Куанг Минь митингдэ хабаадалсаа.

КПСС-эй МГК-гай ба Моссоведэй гүйсэдкомой даабаряар КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Моссоведэй гүйсэдкомой Түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов митинг нээбэ.

ЗИЛ-эй түмэршэ дархашуулай бригадир К. Н. Малинда үгэ үгтэбэ. Тэрэ Москвагай худэлмэришэн ангиин ба И. А. Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой худэлмэришэдэй үмэнэһөө хүндэтэ айлшадта үнэн зүрхэнэй баяр хүргэбэ. Социализм байгуулха зам дээрэ гараһан арадай илагдашагүй байһание бүхы дэлхэйдэ вьетнам арад эли тодор харуулжа байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Хүндэ хүшэр дайнай үедэ манай Ленинскэ парти, правительство болон Соведүүдэй ороной правительство ба ажалшад вьетнам арадтай нэгэ амин байжа, тэрэндэ ехэ туһаламжа хүргэжэ ерээ.

Нүхэд Ле Зуанда, Фам Ван Донгдо, ДРВ-гэй партийно-правительственнэ делегациин бүхы гэшүүдтэ хандан, К. Н. Малин пролетарска интернационализмын агуу хүсэ туйлай бодолоор хүмүүжүүлэгдэһэн Советскэ Союзай ажалшад вьетнам арадтай нэгэдэмтэй байһан, байна, саашадаашье байха гэжэ вьетнам арадта хэлэхые гуйба.

Совет-вьетнам хани барисаанай бүлгэмэй үмэнэһөө тус обществын правлениин түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт Г. С. Титов делегацие амаршалаа. Вьетнам арадай тэмсэлэй саг үргэлжын һанаалда нэгэдэлгэ, тэрэндэ туһаламжа дэмжэлгэ хүргэжэ ябадал совет хүн бүхэнэй ажал ябуулгын таһаршагүй хүбинь болонхой гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Манай ленинскэ партиин, манай агуу Эхэ ороной эдэ хүсэнүүдтэй агуу дүү вьетнам арадай интернациональна уялгые нариин дүүргэжэ байгаа бидэ, совет хүнүүд омогорхонобди.

ДРВ-дэ социализм байгуулха хэрэгтэ, бүхы Индо-хитадта бата найдамтай амгалан байдал тогтоохын түлөө тэмсэлдэ аха дүү вьетнам арад саашадаашье совет оло ниитын үргэн туһаламжада түшэглэхэдэнь болохо гэжэ КПСС-эй, Совет правительствын ленинскэ хараа шугамые хэлбэришэгүйгөөр дэмжэжэ байһан совет хүнүүд найдуулна гээд Г. С. Титов үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Москвагай гүрэнэй М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ университедэй студентка И. Карзанова митинг дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, баатар вьетнам арадай түлөөлэгшэдтэ халуун баяр хүргэбэ. Тэмсэлдэ бодоһон Вьетнамые дэмжэһэн совет залуушуулай эрид шиидэнги үгэнүүд дэлхэйн демократическа залуушуулай олон тоото митинг, манифестаци ба уласхоорондын хуралдаан болон конференцинүүд дээрэ нэгэтэ бэшэ соностоһон гэжэ тэрэ хэлэбэ. Мүнөөшье, амгалан ажалай эдэ үдэрнүүдтэ Совет ороной комсомолшууд болон залуушуул, «Совет залуушуул—Вьетнамай залуу үетэндэ» гэһэн уряа доро вьетнам үетэндөө шэнэ байдал байгуулха хэрэгтэнь али болохо туһаламжа хүргэжэ байна.

Һүүлээрнь КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришиндэ үгэ үгтэбэ.

КПСС-эй Москвагай городской комитедэй, Моссоведэй, ниислэл хотын коммунистнууд болон ажалшадай үмэнэһөө, митингдэ хабаадалсаһан бүхы хүнүүдэй үмэнэһөө тэрэ Вьетнамай Демократическа Республикын партийно-правительственна делегацые үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалба. Тус делегациин Советскэ Союзда мүнөө ерэһэн ушар хадаа манай оронууд болон партинуудай хоорондо бии байһан аха дүү хани нүхэсэл ба нягта харилсаа холбооной хүгжэлтын, үргэдэлгын шэнэ шата болоно. Марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын ёһо гурим дээрэ, уг зорилгымнай нэгэдэл дээрэ үндэһэлһэн манай хани нүхэсэл ба харилсаа холбоон Вьетнамай Демократическа Республикын, Советскэ Союзай аша туһада гүйсэд харюусана.

Бидэнэр совет ороной коммунистнууд, дэлхэй дээрэ социализмын түрүүн илаһан ороной ажалшад социалис хани нүхэсэлэй оронуудай нэгэдэлые саашадань бэхижүүлгын, эб найрамдал ба хүгжэлтын аша туһада өөһэдынгөө хани нүхэсэлые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ ябадалые өөрынгөө нангин уялга гэжэ тоолоно гээд В. В. Гришин хэлээ.

Вьетнамай ажалшадай партиие, тэрэнэй Центральна Комитедые, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдые гүнзэгы ехээр хүндэлжэ байһанаа мүнөөдэр үшөө дахин элирхэйлнэбди. Марксизм-ленинизмын илагдашагүй һургаалаар зэбсэгжэһэн, нүхэр Хо Ши Минэй захяа заабаринуудта үнэн сэхэ байһан вьетнам коммунистнуудай парти дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдэй үедэ олониитые толгойлон, ДРВ-е социализмын хүсэ ехэтэй хэрэм, Зүүн Урда Азида эрхэ сүлөөгэй ба эб найрамдалай орон болгожо шадаа.

Совет хүнүүд өөһэдынгөө вьетнам аха дүүнэртэй хэзээдэшье суг хамта гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев июлиин 10-да хэлэлэһэн үгэ соогоо тэмдэглэһэн байна. Амгалан байдал ба социализмын түлөө тэмсэлдэнь Вьетнамда үзүүлэгдэһэн али бүхы дэмжэлгэ туһаламжануудаа совет арад өөрынгөө интернациональна уялга гэжэ тоолодог байһан, тоолоношье.

КПСС-эй хоёр съезд дээрэ вьетнам арадай үнэн зүб хэрэгые дэмжэлгээр абтаһан шухала документнүүд хадаа Советскэ Союзай Коммунис партиин пролетарска интернационализмын бодото гэршэ боложо үгэнэ. Пролетарска интернационализм үшөө ямар юумэндэ харагданаб гэхэдэ, Советскэ Союз, социалис бусад оронуудтай хамта ДРВ-дэ политическэ, дипломатическа ба материальна туһаламжа саг үргэлжэ үзүүлнэ, империалис ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэл эрид шууд хэһэн байна.

Вьетнамда дайн сэрэг болюулха ба амгалан байдал тогтоохо тухай Парижда болоһон хэлсээндэ гар табилгые совет хүнүүд халуунаар һайшаан дэмжээ гээд В. В. Гришин үгэеэ үргэлжэлүүлээ. Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ айхабтар ехэ хохидолтой дайнуудай нэгые бэе дээрээ абажа гараһан бидэнэртэ амгалан ажалдаа тэхэрихэ арга олоһон вьетнам аха дүүнэрэймнай баяр баясхалан тон дүтэ, ойлгосотойшье.

Гэбэшье Парижда болоһон хэлсээнүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ үшөө хүнгэн бэшэ замай гаталагдаха байһые бидэнэр, мүн манай вьетнам нүхэдшье мэдэжэ байна.

Саашань В. В. Гришин КПСС-эй XXIV съездын баталан абаһан коммунизм байгуулгын шэнэ шатын программые совет хүнүүдэй бодото дээрэнь яагаад бэелүүлжэ баһан тушаа, ниислэл хотынгоо ажалшадай совет хүнүүдэй хамтын туйлалтада хубитаяа оруулжа байһан тухай хэлэбэ.

Вьетнамдахи дайн сэрэгые болюулгада хүргэһэн баатар вьетнам арадай, социализмын ба эб найрамдалай бүхы хүсэнүүдэй илалта хадаа үнгэрһэн үеын уласхоорондын байдалдахи тон шухала үйлэ хэрэгүүдэй нэгэн болоно.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй энэ жэлдэ Германиин Федеративна Республика ошолго, Советскэ Союз Баруун Германи хоёрой хоорондо хэлсээ баталалга, нүхэр Л. И. Брежневэй Франциин президент Помпидутай уулзалга социализмын интернациональна үндэһэ һуури бэхижүүлхэ, уласхоорондын байдалые һайжаруулха хэрэгтэ айхабтар шухала удха шанартай байжа, хоёр ороноймнай хоорондо улам хүгжэжэ байһан харилсаануудта шэнэ алхам боложо үгөө.

Һаяхан болоһон совет-американ дээдэ зэргын хөөрэлдөөе дэлхэйн олониитэ уласхоорондын байдалай элитэ ехэ үйлэ хэрэг гэжэ тоолоно. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй США-гай президенттэй хэһэн хэлсээндэ гар табилгые, нэн түрүүн ядерна дайе зайсуулха тухай хэлсээе түүхэтэ удха шанартай хэрэг, совет-американ харилсаанда шэнэ шэнжэ шанартай шата гэжэ ямаршье һайрхалтагүйгөөр хэлэхэдэ болоно. Ангиингаа хараа шугамые эрид шууд, хэлбэришэгүйгөөр аршалан хамгаалан, Советскэ Союз амгалан ёһоор зэргэ оршон һууха замаар совет-американ харилсаануудые саашадань дабшуулхые, экономическа болон культурна харилсаа холбоонуудые хүгжөөхые эдэбхи ехэтэйгээр оролдоно.

Хэнэйшье мэдэһээр, КПСС-эй ЦК-гай Полибюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй США албанай хэрэгээр ошожо ерэһэнэй үрэ дүнгые хаража үзөөд, энэ хэрэгэй политическэ ба практическа дүнгүүдые сүм, гүйсэд дүүрэнээр һайшааһан байна. Манай ороной бүхы ажалшад нүхэр Л. И. Брежневэй США ошожо ерэһэн тушаа энэ сэгнэлтые нэгэн дуугаар һайшаан дэмжэнэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ, манай ороной гадаадын политикын хараа шугамые бэелүүлгэдэ нүхэр Л. И. Брежневэй өөрынгөө хубитые ехээр оруулһанииень совет арад үндэрөөр сэгнэнэ. «Арадуудай дунда амгалан байдал бэхижүүлхын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан нүхэр Брежневтэ олгоһон ба үсэгэлдэр барюулһан ушараар совет арад сэдьхэлээ ехээр ханажа байһанаа мэдүүлнэ. Эб найрамдал ба коммунизмын агуу ехэ үзэл сурталай илан мандаха хэрэгэй түлөө ажал ябуулгадаа шэнэ амжалта туйлахыень Леонид Ильич Брежневтэ бидэ хүсэнэбди.

Ниислэл хотын коммунистнуудай, бүхы москвичуудай үмэнэһөө В. В. Гришин нүхэд Ле Зуанда, Фам Ван Донгдо, ДРВ-гэй партийно-правительственна делегациин бүхы гэшүүдтэ, тэдэнэй нюур дээрэ вьетнам бүхы арадта үнэн зүрхэнэй баяр хүргөөд, вьетнам арадай туйлаһан ехэ илалтаар үшөө дахин амаршалаа.

Трибуна дээрэ — Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуан.

Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тон хүндэ, удаан үргэлжэлһэн тэмсэлдэ вьетнам арадай ехэ илалта һаяхан туйлаад байһан үедэ, бидэндэ айхабтар дүтэ агууехэ Советскэ Союзда айлшаар ерэһэн манай делегаци Таанадта үнэн зүрхэнһөө дуратай байһанаа мэдүүлээд, вьетнам арадһаа амар мэндэ, гүн ехэ баяр баясхалан хүргэнэбди. 50 шахуу жэлдэ үргэлжэлһэн вьетнам арадай тэмсэл үнэхөөрөө ехэ бэрхэтэй, зоболонтой байха зуураа, толотомо баатаршалгануудаар алдаршанхай. Энэ тэмсэлнай Октябриин революциин айхабтар ехэ нүлөөе өөр дээрээ мэдэрһэн, дэлхэйн хоёрдохи дайнда Советскэ Союзай алдарта илалтатай, социализм ба коммунизм байгуулха хэрэгтэ тэрэнэй толотомо туйлалтануудтай, совет арадай хүсэ ехэтэ дэмжэлгэтэй, туйлай ехэ ба үнэтэ туһаламжатай холбоотой юм.

Вьетнам арадай үшөө колониализмын дарлалта доро зобожо байха үедэ нүхэр Хо Ши Мин хэдэн арбан мянган километр дабажа, Ленинэй Эхэ орондо Октябриин революциин орондо ерэжэ, эндэ өөрынгөө арадые, өөрынгөө Эхэ оронии аршалха зам, социализм ба коммунизм тээшэ дабшаха зам олоһон гээшэ. Колониализмын үедэ Советскэ Союз Вьетнамай революционернүүдтэ хэзээдэшье илалтада этигэн найдаха, зориг бадаруулха хүсэн, Вьетнамай ерээдүйн һайн һайхан жэшээ болодог байгаа.

«Вьетнамай захилда —үргэн харгы!» гэһэн уряа доро совет худэлмэришэд, колхозчигууд, интеллигенциин түлөөлэгшэдэй Вьетнамда хэрэгтэй буу зэбсэг ба бусад продукци бүтээн гаргаха хэрэгтэ хамаг оролдолго хэшээлээ, хүсэ шадалаа үгэдэг байһание вьетнам арад хэзээдэшье һанажа ябаха.

Энэ үндэр трибуна дээрэһээ би Танда, совет коммунистнуудта, бүхы совет арадта Вьетнамай ажалшадай партиин, Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын ба вьетнам арадһаа үнэн зүрхэнэй гүн гүнзэгы баяр баясхалан хүргэнэб.

Социалис оронуудай улам ургажа байгаа хүсэн, Советскэ Союзай хүсэ шадал дэлхэйн хүсэнүүдэй хубаарилые революциин аша туһада үндэһөөрнь хубилгажа, манай үе сагай үндэр уг зорилго — эб найрамдалай, национальна бэеэ даанхай байдалай, демократи ба социализмын түлөө арадуудай тэмсэлэй найдамтай түшэг тулгуури болонхой.

Агуу Ленинээр байгуулагдаһан ба хатуужан хүмүүжүүлэгдэһэн Советскэ Союзай алдарта Коммунис парти бүхы һайн һайхан үйлэ хэрэгүүдэй эмхидхэгшэ ба хүтэлбэрилэгшэ мүн. Большевигүүдэй партиин илан мүндэлһэн Россин социал-демократическа худэлмэришэнэй партиин II съездын зарлагдаһаар 70 жэлэйнь ой һаяар тэмдэглэгдэхэнь. Энээнтэй дашарамдуулан, Вьетнамай ажалшадай партиин ба вьетнам арадай үмэнэһөө Советскэ Союзай коммунистнууд болон бүхы совет арадта эгээл халуун амаршалгаяа хүргэхыемнай бидэндэ зүбшөөгыт!

Совет хүнүүдэй толотомо амжалтануудаар вьетнам арад хизааргүй баясажа байдаг. Коммунизм байгуулха замдаа бүри ехэ амжалтануудые туйлахыень, юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхыень, бүхы дэлхэй дээрэ амгалан байдалай түлөө тэмсэлдэ бүри ехэ илалта туйлахыень, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, элдэб оронуудай арадуудай революционно хэрэгтэ туһа хүргэхэ хэрэгтэнь совет арадта шэнэ амжалтануудые туйлахыень үнэн зүрхэнһөө бидэнэр хүсэнэбди.

Вьетнамдахи дай болюулха, амгалан байдал тогтоохо тухай Парижда баталагдаһан хэлсээе тайлбарилха зуураа, Ле Зуан иигэжэ тэмдэглэбэ: энэ хадаа аха дүү социалис оронуудай, уласхоорондын коммунис ба худэлмэришэнэй худэлөөнэй эб найрамдал ба үнэн сэхэ хэрэгтэ дуратай оронуудай илалта, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй, тэрэ тоодо американ арадай илалта, саг үргэлжын ба эбдэршэгүй һаналаа нэгэдэлгын илалта мүн.

Энэ илалта хадаа удаан саг соо амгалан байдал аршалан тогтоохын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ, Хойто зүгтэ социализм байгуулха, Урда Вьетнамда бэеэ даанхай байдал тогтоохо ба демократиин хэрэгүүдые дүүргэхэ, манай оронии амгалан ёһоор нэгэдүүлхэ талаар вьетнам арадай үмэнэ таатай зохид эрхэ байдал олгоно.

КПСС, Совет правительство ба аха дүү совет арад саашадаашье вьетнам арадта халуун дэмжэлгэ үзүүлхэ, эсэсэй илалтын туйлагдатар ехэ туһаламжа хүргэхэ байһандань вьетнам арад этигэнэ гэжэ Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь онсо тэмдэглэбэ. «Амгалан сагай үдэрнүүдтэл адли бидэнэр таанадтай сугтаа, нэгэ жагсаалдабди. Вьетнамда дэмжэлгэ үзүүлгэ — манай интернациональна уялга мүн. Энэ хадаа социалис бүхы оронуудай ниитын хэрэг мүн». Л. И. Брежневэй хэлэһэн үнэн зүрхэнэй эдэ үгэнүүд этигэл найдабари ба зориг бадаруулгын шэнэ эшэ үндэһэн боложо, вьетнамай патриодуудай хүсэл эрмэлзэлдэ сүм харюусана.

Вьетнамда хүргэгдэһэн бүхы туһаламжые бусаалтагүй гэжэ тоолохо тушаа КПСС-эй ЦК-гай ба Совет правительствын шиидхэбэри манай арадай эршэ зориг бүри ехээр бадаруулха, КПСС-тэ, Совет правительствада, аха дүү совет арадта бүри ехэ баяр баясхалан түрүүлхэ байна.

Удаан саг соо үргэлжэлһэн тэмсэлэй үедэ хатуужаһан Вьетнам ба Советскэ Союзай хоорондохи агууехэ хани нүхэсэл, дайшалхы жагсаал манай оронуудай арадуудай айхабтар үнэтэй сэнтэй баялиг болоно гээд Ле Зуан мэдүүлээ. Вьетнамай коммунистнууд, вьетнам арад таанадай этигэл найдабарие нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулжа шадаха, Советскэ Союз тушаа өөрынгөө алдарта интернациональна уялгые дүүргэхээр бэлэн. Энэ хани нүхэсэл ба жагсаалай манай оронуудтал адли хэзээдэшье бата бэхи, сэсэглэн һалбаржа байхын тула манай партинууд, правительствануул ба арадуудай хоорондохи хани нүхэсэлые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэхөөр бэлэмди.

* * *

Нүхэд В. В. Гришин, Ле Зуанай хэлэһэн үгэнүүд анхарал ехэтэйгээр шагнагдажа, альга ташалгаар нэгэтэ бэшэ таһалдуулагдаа.

Энэ һайн һайхан уулзалгада дурасхаал болгон, Ле Зуан ДРВ-гэй партийно-правительственна делегациин үмэнэһөө ниислэл хотын ажалшадта зорюулан, В. Ф. Промысловто улаан тугхание барюулба. Тэрээн дээрэнь вьетнам ба ород хэлээр: «Вьетнам ба совет арадуудай хоорондохи агууехэ хани нүхэсэл, дайшалхы жагсаал үеын үедэ бэхижэг лэ!» гээд бэшэгдэнхэй.

Советскэ Союзай Коммунис партиие, дэлхэй дээрэ түрүүшын социалис гүрэние байгуулагша В. И. Ленинэй портрет Москвагай ажалшадһаа вьетнам аха дүүнэртэ барюулагдаа.

Вьетнамай Демократическа Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй гимнүүдые гүйсэдхэлгөөр митинг түгэсэһэн байна.

(ТАСС).

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ АМАРШАЛГАНУУД

Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй нэрэ дээрэ амаршалганууд олоор ерэһэн байна:

МНР-һээ Эрхүү хотодо байдаг элшэн сайдһаа,

Россин Федерациин Минжилкомхозһоо,

Союзстройбанкын правлениһээ (Москва хото),

Росстройбанкһаа (Москва хото),

«Советская Россия» газетын редакциһаа,

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай Президиумһээ (Новосибирск хото),

«Роспотребсоюзай» правлениһээ,

РСФСР-эй Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын коллегиһээ,

КПСС-эй Агын Буряадай окружком ба окружной гүйсэдхэхэ комитедһээ,

СССР-эй Дотоодын Хэрэгүүдэй министерствэһээ,

КПСС-эй Таймырай окружком ба окружной гүйсэдхэхэ комитедһээ,

РСФСР-эй Госстройһоо,

СССР-эй Транспортна барилгын министерствэһээ,

Росгосбанкһаа,

РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствэһээ,

КПСС-эй Приморкиин крайком ба хизаарай гүйсэдхэхэ комитедһээ,

Колхоз хоорондын барилганудые эрхилдэг Бүхэроссиин правлениин нэгэдэлһээ,

КПСС-эй Алтайн крайком ба хизаарай гүйсэдхэхэ комитедһээ,

СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствын коллегиһээ,

РСФСР-эй Түлишын промышленностиин министерствын коллегиһээ,

Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмэй правлениһээ,

КПСС-эй Корякска окружком ба окружной гүйсэдхэхэ комитедһээ,

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй худэлмэриин нөөсэнүүдые ашаглаха талаар Гүрэнэй комитедһээ,

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай Зүүн Сибириин филиалай Президиумһээ,

КПСС-эй Тюмениин обком ба областной гүйсэдхэхэ комитедһээ,

РСФСР-эй Финанснуудай министерствын коллегиһээ нүхэр Бобровниковһоо,

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гүрэнэй Аюулгүйе сахиха Комитедэй хилын харуулай Сэрэгэй Соведһээ,

МНРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалһаа,

МНРП-гэй Булганай аймагай, аймагай ажалшадай депутадуудай Хуралай гүйсэдхэхэ управлениһээ,

МНРП-гэй Дарханай Горком, городой арадай ажалшадай депутадуудай хуралай гүйсэдхэхэ управлениһээ,

МНРП-гэй Улаан-Баатарай горком ба городой арадай ажалшадай депутадуудай Хуралай гүйсэдхэхэ управлениһээ,

Марксизм-ленинизмын институдай дэргэдэхи урданай коммунистнуудай литературна нэгэдэлэй Алас-Дурнын секциин бюроһоо,

Зэдын гарнизоной сэрэгшэдһээ,

КПСС-эй Захааминай райком ба аймагай гүйсэдхэхэ комитедһээ,

КПСС-эй Хурамхаанай райком ба аймагай гүйсэдхэхэ комитедһээ,

КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи партийна дээдэ һургуулида һуралсагшад Ангаев, Алексеев, Баторов, Крянев, Маханов, Просянников гэгшэдһээ,

Архангельск хотоһоо Буряадай культурын габьяата ажал ябуулагша нүхэр Стегачевһоо,

Новосибирск хотоһоо Коротеевтэнһээ,

Пермь хотоһоо хэлхеэ холбооной управлениин начальнигай орлогшо нүхэр Юзеевһээ,

Братск хотоһоо Зүүн Сибириин транспортна барилгашадай Дорпрофсожой Президиумһээ,

МПС-һээ нүхэр Бешевһээ,

Москва хотоһоо тусхайта пенсионер нүхэр Кимһээ,

Кишинев хотоһоо Бурисполкомой түрүүшын бүридэлэй гэшүүн нүхэр Беляевһаа,

Шэтэ хотоһоо нүхэр Зварцевһаа,

Москва хотоһоо нүхэр Креславскиһаа,

Эрхүү хотоһоо Буряадта граждан дайнда хабаадагша нүхэр Пановһоо,

Москва хотоһоо кинооператор Эдуард Шейнгезихтһээ,

Москва хотоһоо нүхэр Заузолковһоо,

Москва хотоһоо нүхэр Ваняевһаа,

Люберцыһээ нүхэр Камовһаа,

Москва хотоһоо нүхэр Климовһээ,

Красноярск хотоһоо нүхэр Алтаевһаа,

Кратово хотоһоо нүхэр Бородавкинһаа,

Москва хотоһоо нүхэр Сахьяноваһаа,

Красноярск хотоһоо академик Жуковһаа,

Ростов-на-Дону хотоһоо нүхэр Чепаринһаа,

Москва хотоһоо нүхэр Березинһээ,

Москвагай областиин Павловска слободаһаа нүхэр Бесовһээ, Львов хотоһоо нүхэр Заславкиһаа.

(Үргэлжэлэл. Эхинниинь июлиин 13-най номерто).

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

БЕРЛИН

ГДР-эй МИД-эй буруушаалга

ТАСС

Баруун Германиин газар дээрэһээ ГДР-эй гүрэнэй хилэдэ эсэргүү хорша харата ябуулгын хэгдэһэнтэй дашарамдуулан, ГДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство Баруун Берлинэй сенадта буруушаалга эльгээбэ. Июлиин 8-най һүни ямаршье харюусалгагүй багахан бүлэг хүнүүд Баруун Берлинтэй ГДР-эй хилэлдэг гүрэнэй хилэдэ зүрюу харша харата ябуулга хэһэн байна. Тиихэдээ ГДР-эй хилэ сахигшадые занаа, хилэ шадарай барилгануудые һандаргаха һэдэлгэ хээ. Энэ харата ябуулгын хэды аюултай байгаашье һаань, гурим журам татажа, амгалан байдал һэргээхын тула Баруун Берлинэй полициин зургаан шухала хэмжээнүүдые саг дары абаагүй. Имагтал ГДР-эй хилэ сахигшадай һэримжэтэй байһанай ашаар энэ харата ябуулга зайсуулагдаа.

ГДР-эй гүрэнэй хилэ дээрэ иимэ харата ябуулгануудай саашадаа дабтагдахагүйн тула шухала хэмжээнүүдые абаха эрилтэ ГДР-эй МИД Баруун Берлинэй сенадай урда табиба.

БЕРЛИН

Һаналаа нэгэдэлгын жасада

ТАСС

Сүлөөтэ немец профсоюзуудай нэгэдэлэй түбэй правлени 18 миллион марка Чилиин арадтай һаналаа нэгэдэлгын жасада оруулба.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ХЭРЭГТЭ ЭЛИТЭ ЕХЭ ГАБЬЯАТАЙ БАЙҺАНАЙНЬ ТҮЛӨӨ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан барюулга тухай социалис оронуудай хэблэл, радио ба телевидени үргэнөөр бэшэнэ, дамжуулна.

Баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хэлэһэн үгые дэлхэйн хэблэл үргэнөөр тунхаглахадаа, Л. И. Брежневые эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө, арадуудай жаргалта байдалай түлөө шэн зоригто тэмсэлшэ гэжэ бүхы оронуудай, бүхы түбинүүдэй олон миллион хүнүүд һайн мэдэнэ гээд тэмдэглэнэ.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй худэлөөнэй олохон элитэ ехэ ажал ябуулагшад энэ суглаанда хабаадажа үндэр нэрэ солодо хүртэгшэ тухай үгэ хэлэһэн байгаа. Ле Зуанай, Р. Чандрын, Р. Гуттузын, Д. В. Скобельцынэй, мүн бусадай хэлэһэн үгэнүүдые хэблэл үргэнөөр толилно.

Советскэ Союзай эб найрамдалта политика бэелүүлгэдэ, түгшүүрил һуларуулгада Л. И. Брежневэй хэлэн асари ехэ туһа нэмэрие дэлхэйн улад зоной үргэнөөр мэдэржэ байһые энэ үндэр хайра шагнал элирхэйлнэ гээд олохон оронуудай ниитын, политическэ элитэ ехэ ажал ябуулагшад мэдүүлгэнүүд доторoo тэмдэглэнэ.

СОФИ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан барюулга бүхы дэлхэйн арад зоной анхарал татаба гэжэ Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо П. Танчев ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдаһан эб найрамдалта программа Л. И. Брежневэй нэрэтэй нягта холбоотой гэжэ түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэн тоолоно гээд тэрэ хэлэбэ. Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Бонндо, Вашингтондо, Парижда ошоод байха үедөө туйлаһан үрэ дүнгүүдынь түүхэтэ удха шанартай. Эдэнь бата бэхи эб найрамдал хангаха арга олгоно.

ГАВАНА. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй «Арадуудай хоорондохи эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шанда хүртэһэнтэй дашарамдуулан, Кубын арад, Кубын коммунистнууд тэрэние халуунаар амаршална гэжэ Кубын Компартиин ЦК-гай секретариадай гэшүүн, Революционно правительствын премьер-министрэй орлогшо Карлос Рафаэль Родригес мэдүүлээ. Энэ хадаа айхабтар шухала удха шанартай хэрэг болоно гэжэ бидэ тоолонобди.

ТОКИО. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ Уласхоорондын Ленинскэ шан барюулга зүрхэ сэдьхэлыем ханаагаа гээд Японой социалис партиин үнинэй ажал ябуулагшадай нэгэн, парламентын депутат С. Хан'Ю мэдүүлээ. Эб найрамдалай аша туһада эршэмтэйгээр ажаллажа, ондо ондоо ниитын байгуулалтатай оронуудай амгалан ёһоор зэргэ оршодог политика шууд сэхээр бэелүүлжэ, Л. И. Брежнев эб найрамдал хүсэһэн бүхы юрын хүнүүдтэ хүндэтэй болонхой. Японой социалис худэлөөндэ үнинэй хабаадагшадай нэгэн байһан туладаа энэ үндэр хайра шагналаарнь нүхэр Л. И. Брежневые үнэн сэдьхэлһээ амаршалан, эб найрамдалай, бүхы хүн түрэлтэнэй дэбжэлтын хэрэгтэ шэн габьяатайгаар алба хэжэ байһанайнь түлөө гүнзэгы талархалаа мэдүүлхые хүсэнэб гэжэ С. Хан'Ю ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

(ТАСС).

СИРИИН Араб Республикын саг үргэлжын шэнэ конституциин проект бэлдэхэ референдум түрүү үзэлтэй национальна хүсэнүүдэй толотомо илалтаар дүүрэбэ. Энэ конституци үргэн ниитэ ажалшадай аша туһада дэбжэлтэ, амжалта туйлаха зам Сириин арадай урда нээнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дамаскдахи һунгуулиин участогта. ТАСС-ай фотохронико.

САНТЬЯГО

С. Альендиин хэлэһэн үгэ

ТАСС

Национальна нэрэ хүндын үдэрые — хариин гүрэнүүдэй монополинуудта хабаатай байһан зэдэй уурхайнуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаһаар хоёр жэлэй ойе Чилиин зэдэй рудагай промышленностиин түбүүдтэ ажалладаг худэлмэришэд олоной хабаадалгатай митингээр тэмдэглэбэ.

Революционно ёһо заншалаар «Эль-Сальвадор» гэжэ энэ һайндэр илангаяа үргэнөөр тэмдэглэгдэһэн байна. Эндэ үнгэргэгдэһэн митинг дээрэ Чилиин президент Сальвадор Альенде үгэ хэлээ.

Орон дотор боложо байһан революционно социально-экономическа хубилалтанууд тухай хэлэхэ зуураа, эдэ бүгэдэндэ тойбо татахые һэдэдэг хархис хүсэнүүдтэ шанга харюу сохилто хэхэ шухала гэжэ тэмдэглэбэ. Олониитын бүхы эмхинүүдэй ажал ябуулгые ажалшадай нэгэдэмэл профсоюзай түб, правительство хүтэлбэрилхэ ёһотой гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Июниин 29-дэ хархис хүсэнүүд үймөө татаха һэдэлгэ гаргабашье, урагшагүйдөө гэжэ президент һануулба. Чилидэ граждан дай үүдхүүлэнгүй байжа болохо, юундэб гэхэдэ манай орондо энээнэй ямар ехэ хохидол хүргэхэ байһыень олонхи зомнай һайн ойлгоно гээд С. Альенде хэлэһэн байна.

НЬЮ-ЙОРК

К. Вальдхаймай мэдүүлгэ

ТАСС

Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зүблөө зарлалга түүхэтэ удха шанартай хэрэг болоно гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм тэмдэглэбэ. Энэ зүблөөн Европодохи түгшүүрил һуларуулгада шухала алхам болоно гэжэ тэрэ хэлээ.

Хариин гүрэнүүдһээ ООН-ой дэргэдэ байдаг корреспондентнүүдэй урда үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын байдал юрэнхы дээрээ һайжаржа байна гэжэ Вальдхайм тэмдэглэбэ. Түгшүүрил саашадань һуларуулхын, агууехэ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа һайжаруулхын тула ехэ хүсэлэл оролдолгын гаргагдажа байһанай гэршэнэр болонобди.

Урда Азида байдал һайжаржа байна гэжэ Вальдхайм сэдьхэлээ хананһаар тэмдэглээд, Бангладешэй Арадай Республика ойрын сагта ООН-до абтаха бэзэ гээд найдаһанаа мэдүүлбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал түгшүүрилтэй байһаар. Энэнь хүн бүхэнэй һанаа зобооно гэжэ Генеральна секретарь хэлэбэ. Булимтаран эзэмдэһэн араб газар нютагуудһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргахаар хараалһан Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой тогтоол үшөөл хүсэндөө байһаар гэжэ тэмдэглээ. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые заһаруулха талаар саашадаа хүсэлэл оролдолго гаргалгада энэ тогтоол хэрэглэжэ болохо, хэрэглэхэшье ёһотойбди гээд Вальдхайм хэлэбэ.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

- Бэлигтэ поэт тухай.
- Уран шүлэгэй долгин.
- *Цейлон ороноор аяншалга.*

ТОЛИ

Композитор В. П. Соловьев-Седойдо Буряадай АССР-эй арадай артистын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Семенов В. П. Соловьев-Седойдо грамота барюулжа байна.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ ПОЭТ

ТҮРЭЛ ДАЙДЫН ДУУШАН

1956 оной хабар Москвагай М. Горькиин нэрэмжэтэ литературна институдай хамтын байрада поэт Александр Твардовский ерээ һэн. Студентнэр тэрээндэ өөһэдынгөө шүлэгүүдые уншажа үгэбэ ха. Олон хүбүүд, басагадай зохёолнуудые шагнаһанайнгаа һүүлээр залуу буряад поэт Николай Дамдиновай «Талын дуун» гэжэ шүлэгые Александр Трифонович магтаба. Тингэжэ А. Твардовскиин зууршалгаар «Талын дуун» гэжэ шүлэг «Новый мир» журналда толилогдоо бэлэй. Һүүлдэнь гурбан жэл үнгэрөөд байхада, Николай Дамдиновай шүлэгүүдэй номой хэблэлээр гарахада, поэт Ярослав Смеляков тэрээн тухай бэшээ һэн.

Мүнөө болоод байхада, мэдээжэ хоёр поэт алдуу хээгүй, уран шүлэгэй үргэн харгыда гарахадань, юрөөлэй һайн һайхан үгэнүүдые буряад шүлэгшэндэ хэлэһэн байна бшуу.

Һаяхан республикымнай Верховно Соведэй Президиумэй Указай ёһоор, Николай Дамдиновта «Буряадай АССР-эй арадай поэт» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. Мүнөө уншагшадай анхаралда энэ статья табигдана.

ХЭДЭН ҮДЭРӨӨР бэшэ, долоон хоногоор Байгал далайн эрьедэ ерэхэдэ, ехэл һонин байдаг. Арад зоной домог, дуунда ороһон Байгал далайн эрьедэ байнаб гэжэ түрүүшээр этигэхэгүйш. Нэгэ зун байрлахаар абаһан модон гэрһээ сэхэ доошоо, эрье руу буухадаа, сэнхир хүхэ долгинуудай наадажа байһан газарта ошохош. Үглөөгүүр эртэ ошоходош, һонин: буурал сагаан манан хүшэгээ һэхэһэн Байгал далай амиды мэтээр амилан байһандал үзэгдэхэ...

Эгээл эндэ гоё һайханда, илангаяа уран шүлэгтэ мээхэй урин болохош. Аали номгон үдэр алдарта далайнгаа эрьеэр алхалан ябахадаа, эрьеэ яаралгүйхэн сохижо байһан долгиной аялгатай тааралдаһан шүлэгэй мүрнүүдые хамар дорохоноо эжэ эхигүй гүбэрхэш:

Буурал Байгал баян даа,
Бултанда энэнь мэдээжэ.
Түмэн, түмэн загаһадаа
Тооложо һуудаг гээшэ.

Һалхи шуурганай болоҗо байхада, Байгал далаймнай ямар гээшэб! Эгээл эндэ Николай Дамдиновай шүлэгэй мүрнүүд һанаанда ороодхидог:

Үбгэн Байгалай занизалынь
Үдэртөө хубилжа байдаг һэн...
Ууран хүдэлгэн ерэбэлнь,
Уһан мушхаран зайдаг һэн.

Николай Дамдинов—граждан, публицис удхатайгаар бэшэдэг поэт. Ажабайдал, зол жаргал, инаг дуран тухай поэт бодолгото болоно. Шэнэ бодолой хүлгөөн, ерээдүй тухай уран гоё образууд тэрэнэй сэдьхэл зүрхэндэ хододоо долгилно. Түрэл газар тухайгаа поэт иигэжэ шүлэглэнэ.

Энэ газарһаа асуугаагүйб наһыень,
«Эртэ урдын» гэхэһээ сааша ошонгүй.
Холо далдахиинь
тоолоҗошье зобошонгүй,
Хойнонь бодоошо уула дээрэхи саһыень
Һарган хараад, һанадаг агшаб ухаандаа:
«Һаншаг сагаан лэ,
хүгшэн дайдал байн даа!

Инаг дуран тухай шүлэгүүд хомор гэжэ мүнөө хэншье гомдодоггүй ёһотой. Хайшан гэхэбши? Энэ талаар агуу Гейне иигэжэ хэлээ һэн: «Урданайл онтохон даа! Теэд тэрэ хододоо шэнэ байха». Николай Дамдинов инаг дуран тухай баһал бэшэнэ. Поэдэй уянгата шүлэгүүдэй герой энэ үндэр мэдэрэлээ мэдүүлнэ. Тэрэнэй зүрхэ сэдьхэлэй долгин эхэнэр хүнэй һайн һайхан образой урда һүгэдэн, иигэжэ уянгална:

Имагтал сүлөөдэ тэгүүлһэн замби түбидэ
Инаг дуранай ээрхэлгэ—биил сохом!

Инагтаа, эхэ газартаа дурлалга... Эхэ оронойнгоо хуби заяан тухай һанаагаа зобоогүй хүн эхэнэр хүнүүдтэ иимэ үнжэгэн, мээхэй мэдэрэлтэй хэзээдэшье байхагүй. Арад зоной ухаан бодолдоо өөһэдынгөө нэрые мүнхэлэн үлөөһэн хүнүүд хадаа гал халуун зүрхэтэй, инаглан дурлаха уян сэдьхэлтэй байдаг.

Николай Дамдиновай уянгата шүлэгүүдэй герой—эхэ нютаг дайдынгаа үнэн хүбүүн. Эхэ орондоо, тэрэнэй гоё һайхан, хизааргүй талануудта дурлаһан тэрэнэй дуран хадаа миил хажуу тээһээнь ажаглан, хооһоор түрэһэн мэдэрэл бэшэ, ёһотойл эдэбхи ехэтэй, газар уһантаяа холбоотой хүсэн болоно бшуу. Түрэл газараа, тэрэнэй байгаалиие хамгаалхын тула үбсүү сээжэеэ табихаар тэрэ хэзээдэшье бэлэн. Николай Дамдиновай уран шүлэг граждан аялгатай, тулалдаанда хэзээдэшье ородог эршэтэй.

Найман жэлэй саада тээ РСФСР-эй уран зохёолшодой хоёрдохи съезд дээрэ нангин далай — Байгал тухай буряад поэдэй хэлэһэн үгые делегадууд болон айлшад халуунаар угтаа һэн. Мүнөө болоод байхада, байгаалиие, Байгал далайе хамгаалха тухай парти, правительствын тогтоолнуудай гараһанай һүүлээр, зарим хүнүүд иигэжэ һанажа болохо: «Байгалые хамгаалжа үгэ хэлээ гэнэ гү—гайхалтай юун байгаа юм?» Харин тиихэдэ үшөө олон юумэ ойлгосогүй, Байгалда дайралдаха аюулай хэр ехэ байһаниинь мэдэгдээгүй байгаа.

Байгал—байгаалиин сэгнэшэгүй бэлэг—
Байхал даа газар дээрэ мүнхэ—гэжэ

Александр Твардовскиин гайхамшаг мүрнүүдээр Николай Дамдинов өөрынгөө үгые тиихэдэ дүүргээ һэн.

«Шэнэ газар» гэжэ поэмэ Николай Дамдиновай эрхим зохёолнуудай нэгэн болоно. Энэ поэмэ соо поэдэй галта зүрхэнэй халуун мэдэрэл һайса удхалагдан оронхой.

Ехэ бэшэхэн һууринай байһан газар хахалагдана. Түрүүшын бураздаагай татагдаха үедэ поэмын герой тэндэ байлсана:

Эхин үсымни булжамуурнууд дуулалдаад,
Эдир наһанайм агта хүлэгүүд турьялдаад,
Залуу наһанайм үетэн хүхин шууялдаад,
Залаа нимгэн сэсэгүүд тооһо бурьялдаад,
Үлгэн дэлхэйн хэлбэгэд гэхээ һанаһандли.
Үндэр тэнгэри намхагад гээд унаһандли
Үзэгдөө һэн намда агшан зуура...

Поэдэй хүлгэһэн сэдьхэл бидэндэ ойлгосотой: хараһаар байтарнь, бага наһанайнь газар, нуга хахалагдан, хара шоройгоор хушагдана. Юугээрээ энэ поэмэ манай зүрхэ буляанаб? Поэдэй уянгата шүлэгэй герой хүдэржэн батажана. Түүхэтэ ехэ хубилалтые тэрэ ойлгоно: хүнэй хүсөөр тала гээшэ һэргэн хубилна ха юм.

Николай Дамдинов—уянгата шүлэгүүдэй автор. Философско гүн бодолнууд тэрэнэй зохёол бүхэн соогуур ялас-ялас гэнэ. Тэрэнэй бодол һанал, хэрэгүүдынь арад зоной ажабайдалай үргэн долгинтой ниилэнэ. «Эсэгын нэрэ» гэжэ поэмэнь энэ талаар онсо илгарна. Жэшээлхэдэ, «Табатай байгааб, табатай» гэжэ зөөлэхэнөөр эхилһэн поэмын нэгэ бүлэг агуу Октябриин хубисхалай хэһэн хубилалтанууд тухай үргэн зурагаар дүүрэнэ:

Шэрдэмэл раматай, ялалзама шэлтэй
Шэнэ сонхо! Һаруул гээшэнь юун бэ!
Иигэжэ тэндэ
Мушхаруу далайн хөөһөөр
Мунхаг үлэгдэл хамажа, хюһажа хаян,
Гэрнүүдые сонхолон,
Хүнэй нюдые нээһээр,
Гэрэлтэ Зүблэл
Тогтожо байгаа ха юм!

Түрэл Буряадай түүхэдэ поэт оло дахин хандана. «Шэлдэй-занги тухай дуун», «Доржи Банзаров тухай дуун» гэһэн поэмэнүүдынь олоной дунда мэдээжэ болонхой.

Дэлхэйн ажалшадай агуу багша В. И. Ленинэй образые Николай Дамдинов тобойсо харуулжа шадаа. «Минии багша—Ленин» гэжэ поэмээ шүлэгшэ нэрлээ. Энэ зохёол хадаа ехэ, бага арадуудта зол жаргал, эрхэ сүлөө олгоһон Ленинэй сэсэн мэргэн һургаал тухай поэдэй зүрхэеэ хүдэлгэн бэшэһэн бүтээл болоно.

Николай Дамдиновай шүлэгүүд соо ангуушанай һуршануудай эшхэрээн замбуулинай онгосонуудай шэрээнтэй, нэгэдэн, ниилэн ороно. Николай Дамдиновай зохёохы ажал хадаа буряад дайдын, тэрэнэй хүнүүдэй хуби заяан тухай бэшэгдэһэн зузаан боти номой бүлэгүүд болон ороно гээд һанагдана.

С. ЧАГДУРОВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

ШРИ ЛАНКА— ГАЙХАМШАГТА ОРОН

Буряадай АССР-эй бүлэг туристнар Шри Ланка оа Энэдхэг орон ошоод, һаяхан бусажа ерэбэбди.

Москваһаа Коломбо хүрэтэр юһэн мянга тухай километр. Энэ зайе совет лайнер «ИЛ-62» юһэн саг гушан минута соо гатална. Замдаа Иранай ниислэл Тегеран ба Пакистанай Карачи хотонуудта саг зуураа тогтообди.

Байгаалиин байдалай һэлгэлтэ ехэл элеэр үзэгдэнэ. Москвада — 12 градус хүйтэн байхадань, Тегеранда — минус 3, Карачида — 18 градус дулаан, Коломбодо— 40 градус халуун байха юм.

Шри Ланка — аграрна гүрэн. Арад зонойнь хахадһаа эхэнхи хубинь газар элдүүрилнэ. Тиихэдэ 400 мянга гаран бүлэ өөрын газаргүй. Харин 5 мянган баяшуул 1,5 миллион акр газар эзэмдэнэ.

1972 оной зунһаа хойшо орон дотор газарай реформо бэелүүлэгдэжэ байнхай. 50 акр газар үнсэдэ хубаарилаад, бэшыень гүрэн худалдан абажа, таряашадта хубаажа үгэнэ.

Һаяхана сай ургуулдаг 13 томо плантаци гүрэнэй хиналтада абтаа. Орон дотор сай худалдалгаар гүрэнэй корпораци байгуулагданхай. Сай худалдаха гээшэ ороной экспортын гол һалбари болоно бшуу. Бидэндэ сайн плантаци фабрика хоёрые харуулаа. Хара ногоон хибэс мэтээр сайн һөөтүүд харагдана.

Харгын хажуугаар юугээрээшьеб манай хуһануудта адли үндэр нарин модод ургана. Энэ хадаа каучуконос болоно.

Ондоогоор энэ модо бразильский гевей гэжэ нэрлэдэг. Каучук үйлэдбэрилгэ Шри Ланкын экономикын гол һалбаринуудай нэгэн болоно. Гевей модоной холтоһондо сахаригтуулан зурлаа гаргагданхай. Тэрээгээр модоной үдхэн шүүһэн аалиханаар дуһажа, кокосово һамарай хальһаар хэһэн амһарта соо сугларна. Латекс гэжэ нэрлэгдэдэг энэ шүүһэ каучугай фабрикада абаашажа, янза бүриин кислота нэмээд, амһартанууд соо хээд, тусхай камера соо хатаана.

Шри Ланка хари гүрэнүүдһээ барайгар, загаһа болон бусад эдеэ хоолой зүйл худалдажа абадаг. «Барайгар болон бусад эдеэ хоолой зүйлөөр өөһэдыгөө хангалга болбол нэн түрүүшын зорилго», — гэжэ январь һарада Коломбодо болоһон митинг дээрэ премьер-министр Сиримаво Бандаранайке хэлэһэн байна.

Шри Ланка республика 1948 оной февралиин 4-дэ байгуулагдаһан юм. 1970 ондо Нэгэдэмэл фронтын правительствын засаг гартаа абаһан сагһаа хойшо горитойхон хубилалтанууд орон дотор болоо. Эрхэ сүлөөгэй, социалис, коммунис партинууд тус фронтын бүридэлдэ ородог. Коммунис партиин ЦК-гай генеральна секретарь Викремассинчке министрэй һуури эзэлдэг.

1972 оной май һарада орон дотор шэнэ конституци баталагдаа. Мүнөө Цейлоной республика Шри Ланка гэжэ нэрлэгдэдэг болоо.

«Залуушуулай олтирог» гэжэ республикые мүн лэ нэрлэдэг байха юм. Юуб гэбэл, ажаһуугшадайнь хахадһаа эхэнхи хубинь хори наһанһаа доошо наһатайшуул. Залуушуулай ямар харгы шэлэһэнһээнь ороной хуби заяан дулдыдаха.

Арадай гэгээрэл болбол ороной нилээд шухала асуудалнуудай нэгэн. Һүүлэй үедэ гүрэнэй һургуулинуудай тоо олошороо. Үхибүүдые мэргэжэлдэ бэлэдхэлгэдэ анхарал ехээр хандуулагдана. Ахамад классай һурагшад хүдөө ажахы, барилга, загаһа олзоборилго шудалдаг байха юм.

Мүнөө хүрэтэрөө дээдэ һургуулинуудта гол түлэб хотын үхибүүд һурана. Хүдөө нютагай залуушуулые дээдэ һургуулинуудта олоор абаха гэһэн хэмжээнүүд абтажа байнхай.

Орон дотор дээдэ табан һургуули бии. Мүн Коломбо Канди хоёр хотонуудта университедүүд, буддын шажанай хоёр академи бии. Республика дотор 10 хүнэй 8-ниинь уншажа, бэшэжэ шададаг. Гэбэшье эрдэмдэ һураһан залуушуулда ажал олохонь бэрхэтэй. Мүнөө үедэ Шри Ланкада нилээд олон хүн ажалгүй байһаар. Тэдэнэй 500 мянганиинь хори наһанһаа доошо наһатай залуушуул.

Республикын ниислэл Коломбо хото ороной промышленна түб, томо порт юм. Энэ хото XVI зуун жэлдэ баригдаһан. Урда сагай архитектурна памятнигуудаар, буддын шажанай дасан дуганаар баян.

Тропигой джунглинуудай дунда оршодог Канди болбол Шри Ланкын хоёрдохи томо хото. Далайн нюрууһаа 500 метр үндэртэ энэ хото оршодог. Эртэ урдын сенегалнуудай королевствын ниислэл. Дэлхэй дээрэхи эгээл баян ботаническа саад энэ хотодо бии. Саадай тэгэн дунда хүндэтэ айлшадай аллей бии. Эндэ түрүүшын космонавт Ю. А. Гагаринай тариһан модод ургадаг.

Засаг түрын хэрэгтэ Шри Ланкын Коммунис парти ехэ түлөө үзүүлдэг байна. Ябаһан лэ газартамнай Шри Ланкын арад зон Советскэ Союзда һайнаар хандадаг байна гэжэ элеэр мэдэгдэнэ.

Б. ШОИНЖОНОВ,
Хориин аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша.

О

«ШИ БИДЭ ХОЁР ЭНЭЭНҺЭЭ ХОЙШО НҮХЭСЭЕ».

П. БУРМАКИНАЙ фотоэтюд.

Чингис ГУРУЕВ

ГУНИГ

Хуудам тала, намар—
Худан голһоо һалхилна.
Хашан боро даруухан
Хагда зулгаан бүншэнэ.
Эршэтэ ажалай шэмэгтэй
Энхэлиг хангал һүринүүд
Хатар зугаа һануулжа,
Хаанаш олоор харагдана.
Гансахан хуһан тэндэхэнэ
Гани золдоо үншэрөөд,
Набша намаагаа үгылжэ,
Нажараа һанан гуниглана.

УРМАТАЙГААР

ОНОХОЙ. (Телефоноор абтаба). Эндэхи модоной комбинадай стадион хэзээ хэзээнэйхиһээ гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Хүн зон тоолоҗо барашагүй олон. Түрэл республикын байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе һайндэрлэхэ үедэ ниислэлэй ехэ стадион дээрэ үнгэргэгдэһэн баяр ёһололдо зорюулһан концертдэ хабаадалсаһан Москвагай, Ленинградай, Кишинёвой, мүн республикын искусствын мэдээжэ ажал ябуулагшадай буухые хүлеэжэ ядашанхай.

Аймагай бүхы нютагуудһаа аяар 6.000 гаран хүн эндэ хүрэжэ ерээ ха юм. Энэмнай урдань ямаршье сагта үзэгдөөгүй ушар. Одоошье хүлеэгдэһэн үдэшын 5 саг болоҗо, искусствын ехэ һайндэр эхилбэ. Гурбан часай туршада үргэлжэлһэн энэ концертын үедэ стадионой тэг дунда гаража, дуу дуулаһан, уран хурса үгэ хэлэһэн, хатар танца гүйсэдхэһэн, ирагуу хүгжэм татаһан оюун бэлигтэ артист бүхэниие эндэ сугларагшад замхашагүй альга ташалгаар уттаба, хүндэтэйгөөр үдэшэбэ.

Аяар холоһоо айлшаар ерэһэн нэгэнтэ бэшэ оюун бэлигээрээ суурхаһан искусствын мэдээжэ ажал ябуулагшадай иигэжэ хүдөө нютаг гаража, аймагаймнай ажалшадые баярлуулһандань, урматайбди.

Ц. ЦЫБИКОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. ДРВ-гэй партийно-правительственна делегациин Москва ерээд ошоһон тухай ТАСС-ай материалнууд. Республикын ажахынуудһаа мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. КПСС-эй Улаан-Үдын горкомдо. «Хүдөөгэй барилгын үндэһэ һуури» — Л. Браницкаягай статья. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. В. Майоров. «Республикымни үглөө». Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Субботын үдэрэй хуудаһан.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — һүүлэй һонин. 13.10 — **үнгэтэ телевидени.** Үхибүүдтэ — «Шадамар бэрхэ гар» гэһэн дамжуулга. 13.40 — «Элүүр энхэ байдал» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 14.10 — **үнгэтэ телевидени.** Хүнгэн атлетикээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. 14.55—15.05 — забһарлалга. 15.05 — «Сагаан һүнинүүд» гэжэ нэрэтэй искусствын фестивалиин түгэсхэлэй концерт. Нэгэдэхи отделени. 15.45 — **үнгэтэ телевидени.** Австри: үгэеэ ойлголсолго ба харилсаа холбоон бэхижэнэ: Уласхоорондын программа. 16.15 — «Сагаан һүнинүүд» гэжэ нэрэтэй искусствын фестивалиин түгэсхэлэй концерт. Хоёрдохи отделени. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30—19.40—забһарлал. 19.40—**үнгэтэ телевидени.** «13 стульев» гэһэн телевизионно жэжэ зүжэгэй театр. 20.40 — «Бэдэрэлгэ» — телеальманах.

Улаан-Үдэ харуулна:

21.30 — «Ая-ганга» — уран зохёолой хүгжэмтэ субботын программа. 22.30 — «Хоккей против хоккея» — киноочерк. 22.40 — Эстрадна концерт.

«Орбита» харуулна»:

23.00 — **үнгэтэ телевидени.** Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Спартак» — «Шахтер».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

15.05 — «50 жэлэй түүжэ бэшэг» — «1953-дахи 1954-дэхи онууд». 16.05 — «Всадники революции» — уран һайханай фильм.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, хура бороо орохогүй. Зүүнхойноһоо секундын 10—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Температура хойто аймагуудта, мүн Байгал шадар 17—21, бэшэ аймагуудта 23—28, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 9—11, үдэртөө 25—27 градус дулаан болохо.

Ц. ДОНДОГОЙ

НЮТАГАЙ МАГТААЛ

1.

Добуун бүринь үльгэртэй
Домогоор баян
нютагтайб.
Элинсэг гарбалайм
үреэлтэй
Эгэтын тала гэгдэнхэй,
Булган хадын оройдо
Бүтүү яһан сээжэ бии.
Араг яһан сээжэ соо
Араата гүлгэлдэт
болоһон гээ,
Һалхи, бороо, наранда
Һархиин элэжэ
үмхирдэггүй —
Баатар хүнэй яһан гээ,
Бабжын хүдэр сээжэ гээ.
Бултанда шобхойн
харагдааша
Буурал-Баабайн
шулуунда
Хүлэг моринойнь
туруунһаа
Хүнхэгэр нүхэн үлэнхэй
юм...
Гэр шулуунай һуурида
Гэсэрэй һэлмэ нюугаатай,
Бэдэржэ олоһон баатар
Бэһэдээ хабшуулха
заяатай.
Гэрэй шэнээн гэдэһэтэй
Гэнэтэй шолмос
дайсанаа
Эгэтын голдо хүсэжэ,
Эритэ мэсээрээ дараһан.
Хуурай-Маарагтын
гурьба
Хуурай бэшэ болоһон
гээ,
Шолмос ехэ дайсанай
Шуһаар дүүрээд
урдаһан гээ.
Гэр шулуунай һуурида
Гэсэр һэлмэеэ нюухадаа,
«Зол жаргал асарха
Зоной түлөө!» гэһэн даа.

2.

Урасхал Үдэ, Эгэтын
Уулзуур дээрэ оршодог.
«Түхэриг добо» гэгдэһэн
Түхэреэн тала байһан.
Улаан үнгөөр соробхиин,
Улаан наранай
мандахалаар,
Ая гангата нютагтам
Ангиин тэмсэл эхилээ.
«Улаанхан занданаа
ургуулһан
Урасхал булаг һайхан
юм.
Уластаа жаргал асарһан
Ульянов багшын
һургаал юм...»
Эдирхэн ябаһан эсэгэнэр
Энээхэн дууе дуулалдан,
Улаан туғаа мадуулан,
Улаан засаг байгуулаа.
Ами амияа харахадаад,
Ажалаа сахижа
һууһанаа
Хамаг зөөриеэ гулидхан,
Хамтын ажал эмхидхээ.
Халуун ажалайнь
дорьбооһоо
Хаданууд налуу болоо
һэн.
Эгэтын голой урасхал
Эрьеэ шангаар нэшээ һэн
«Үдэеэ хүсөөгүй
дальбараа
Үндэрөө яагаад
дабалтайб?
Үгээ нэгэдээгүй үмсэтэе
Өөдөө яагаад
дэбжэлтэйб?»
Нютагаймни хүгшэд,
һанана гүт?
Нюунгүй үһээ тайраад,
Хамтын ажалда ороод лэ,
Ханхинаса дуулалдан
ябаһанаа?
«Далияа хүсөөгүй
дальбараа
Дабаа яагаад дабалтайб?
Договор баталаагүй
үмсэтэе
Дээшээ яагаад
дэбжэлтэйб?..»
Хүүхэн хорёод наһандаа,
Хүхюухэн комсомол
хаһадаа
Шэнэ байдалай түлөө
Шэртэһэн дорюунаар
тэмсээлтэ!
Булан углуу шэбээлээд,
Бүриин үнэрөөр шэбэнээд,
Буруу үзэлтэн таанарые
Бузарлажа яашье
шадаагүй.
Хорон жадха хаюулхаа,
Хорложо таанарые
һүнөөхөө,
Эгэтын дасан тээшэ
Этэгээдүүд нюусаар
гүйлдөөшье,
Түмэн жэлдэ дарлуулһан
Түмэнэй хара хүлһэн
Гэсэрэй һэлмэһээ
хүсэтэй
Гэжэ тэдэнэр ойлгоо гү?..

* * *

Добуун бүринь үльгэртэй
Домогоор баян нютагтай
Халуун тэмсэл соогуур
Хамтын ажал мүндэлөө
һэн.
Буурал Эгэтэ нютагни
Буряад оронойм шэгшэг.
Аглаг Буряад оромни
Агуу Россин хуби юм.

КОЛЛЕКТИВИЗАЦИИН ҮЕДЭ АГАДА ДУУЛАЛДАҺАН АРАДАЙ ДУУНУУД

Эхеэрээ гурбалжан
Шандалнмнай
Эрьелдээд оронхой
Онондоо.
Энээхэн үеын залуушуул
Элсээд оронхой
коммунадаа.
Хойгуураа гурбалжан
Шандалимнай
Хотолоод оронхой
Онондоо.
Хойтол үеын залуушуул
Хамтаран оронхой
коммунадаа.
Артелиин адуунай унаган
аад,
Ардагхан байнгүй
яахань даа.
Арадтаа хүндэтэй нүхэр
аад,

Айдархан ябангүй --
яахань даа.
Колхозой адуунай
унаган аад,
Хурдан байнгүй
яахань даа.
Хамагтаа хүндэтэй
нүхэр аад,
Хүхюухэн ябангүй
яахань даа.
Талын ногооной
гандахаһые
Таляан тогтожо ургуулаа.
Тахалмал унаагай
зобохоһые.
Трактор ерэжэ жаргуулаа.
Майлын ногооной
гандахаһые,
Манан унажа ургуулаа.

Морин унаагай зобохоһые,
Машинань ерэжэ
жаргуулаа.
Арбаадхан сонхооро
яларуулжа,
Артель болоһоноо
мэдүүлнэ.
Артель болоһоноо
мэдүүлжэ,
Ажалаа олоороо ябуулна.
Хорёодхон сонхооро
яларуулжа,
Колхоз болоһоноо
мэдүүлнэ.
Колхоз болоһоноо
мэдүүлжэ,
Хамагаа хамтаараа
ябуулна.

Тээлниг соогоо ногоотой,
Тэнюун бором тэрээндэ.
Техникум дээрээ
наадатай,
Тэшхэл һанаам тэрээндэ.
Хорёо соогоо ногоотой,
Хотогор бором тэрээндэ,
Колхоз дээрээ
хүхюутэй,
Хамаг һанаам тэрээндэ.
Арал шэлэнь манаржа,
Аадартай бороонь
жэгдэрүүлнэ.
Арад зониинь гэгээржэ,
Артель боложо
жэгдэрүүлнэ.

Хангил шэлэнь
манаржа,
Хуратай бороонь
жэгдэрүүлнэ.
Хамаг зониинь
гэгээржэ,
Колхоз боложо
жэгдэрүүлнэ.
Арбай таряа ургуулха —
Артель зоной хүсэн лэ.
Арадай дайсаниие
элирүүлхэ —
Ангиин хурса нюдэн лэ.
Харал таряа ургуулха—
Колхоз зоной хүсэн лэ.
Хоротой дайсаниие
элирүүлхэ —
Хамтын хурса нюдэн
лэ.

Б. НАМСАРАЙНАЙ
суглуулбарһаа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:
г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат—66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 68-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.